

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Nuorten seksitautien ennaltaehkäisy

Verkko-opetusmateriaalin testaaminen korkeakouluopiskelijoilla

Omistettu Jogerin Oregon Dude of Ilanjas´ s

Pihla Waldén

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
(210 op)

4/2020

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma, Yhteisöpedagogi (AMK)

Tekijät: Pihla Waldén

Opinnäytetyön nimi: Nuorten seksitautien ennaltaehkäisy - Verkko-opetusmateriaalin testaaminen korkeakouluopiskelijoilla

Sivumäärä: 57 ja 10 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Antti Pelttari

Työn tilaaja(t): Hivpoint

Opinnäytetyön tilaajana toimi Hivpoint. Hivpoint edistää hiv-tartunnan saaneiden ihmis- ja perusoikeuksia sekä kehittää tartunnan ennaltaehkäisyyn ja seksuaaliterveyden edistämiseen erilaisia palveluja ja tekee yhteiskunnallista vaikuttamistyötä. Hivpointin seksuaalikasvatustyössä olennaisinta on yhdenvertainen, kaikki nuoret huomioiva seksuaalikasvatus. Tilaaja, eli Hivpoint halusi seksuaalikasvatusmateriaalinsa tueksi verkkopohjaisen koulutusratkaisun. Tällä opinnäytetyöllä pyritään edistämään nuorten seksuaalikasvatuksen toteuttamista tehokkaammin verkkoympäristöissä.

Työn tavoitteena oli luoda verkkokoulutuspilotti Humanistisen ammattikorkeakoulun BB Open LMS -alustalla ja pilotoida tätä yhteisöpedagogiopiskelijoilla keväällä 2020. Pilotista annettiin palautetta opinnäytetyön toteuttajalle, joka analysoi aineiston tuloksia ja arvioi verkkokoulutusohjelman toimivuutta. Verkkokoulutuspilottin tavoitteena oli lisätä tietoutta seksitautien ehkäisystä nuorten parissa tehdyssä työssä, herättää opiskelijoiden kiinnostus aihetta kohtaan ja lisätä tietoa opiskelijoille ammatillisesta näkökulmalta. Tavoitteena oli myös edistää opiskelijoiden valmiuksia puhua nuorten kanssa ehkäisystä, antaa valmiuksia kondomin käytöstä puhumiseen nuorten kanssa ja rohkaista toteuttamaan seksuaalikasvatusta.

Kehittämistyötä tehtiin yhdessä tilaajan, Humanistisen ammattikorkeakoulun ja yhteisöpedagogiopiskelijoiden kanssa. Jokaisella taholla oli oma roolinsa kehittämistyössä. Kehittämistyönä tehtiin yhteisöpedagogiopiskelijoille verkkokoulutuspilotti, jonka aiheena oli nuorten seksitautien ennaltaehkäisy. Verkko-opetusohjelmaksi toimi BB Open LMS, joka on Humanistisen ammattikorkeakoulun omistuksessa. Verkkokurssin tekeminen oli suunnitelmallista, mutta myös valmennusta tarvittavaa työtä, koska en ollut aikaisemmin toteuttanut kurssia.

Verkkokoulutuspilottista Hivpoint sai palautteiden muodossa olevia kehitysehdotuksia materiaaleihinsa sekä tuloksia materiaaliensa toimivuudesta. Tarkoituksena on, että tilaaja saa verkkokoulutusohjelmansa omaan käyttöönsä ja hyödyntää sitä seksuaalikasvatusta toteuttaessaan.

Verkkokoulutuspilottista saatujen tulosten, eli palautteiden perusteella tavoitteet toteutuivat hyvin. Kurssilla olleet pitivät kurssia mielenkiintoisena, motivoivana, selkeänä ja opintoja edistävänä. Opiskelijat antoivat hyvää palautetta Hivpointin materiaaleista ja menetelmistä, joista kurssi koostui. Verkkokoulutuspilottin toteutustapa oli miellyttävä ja sai hyvää palautetta.

Opinnäytetyö on innovatiivinen siinä mielessä, että Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelija ei ole koskaan aikaisemmin toteuttanut kurssia yksin ilman lehtoria tai muuta avustusta. Kurssin aiheena seksuaalikasvatus on myös uusi, koska sitä ei ole osana yhteisöpedagogiopintoja. Saadun palautteen perusteella seksuaalikasvatukseen liittyviä opintoja olisi hyvä lisätä yhteisöpedagogiopiskelijoiden opintosuunnitelmaan.

Asiasanat: Seksuaalikasvatus, Ennaltaehkäisy, Ehkäisy, Verkko-opetus, Nuorisotyö

ABSTRACT

HUMAK University of Applied Sciences
Degree Programme in NGO and Youth Work

Author: Miss Pihla Waldén

Title: Prevention of sexually transmitted diseases among the youth - Piloting an online education course for university students

Number of Pages: 57 and 10 attachment pages

Supervisor(s): Lecturer Antti Pelttari

Subscriber(s): The Finnish HIV Foundation / Hivpoint

My thesis was produced for The Finnish HIV Foundation, which aims at advancing the basic human rights of people living with HIV. Also, the foundation develops solutions and services to prevent HIV infections and improve sexual and reproductive health. An essential part of the HIV Foundations' work is equal and inclusive sexual education. To support their materials on sexual education, The Finnish HIV Foundation wanted me to produce an online education solution to be used in promoting sexual education more effectively in an online format.

The purpose of my thesis was to produce an online education course with the BB Open LMS platform, which is owned by HUMAK University of Applied Sciences, and to pilot this course for community educator students during the spring of 2020. Students gave feedback on the course to me and I analyzed the results, from which I made conclusions on the functionality of the online education course. The purpose of the course itself was to increase competence on providing more successful sexual education for the youth, attract interest to sexual education among students and to increase the students' occupational capabilities regarding sexual education.

The course was developed in cooperation between The Finnish HIV Foundation, HUMAK University of Applied Sciences and community educator students with everyone having their own role in the development. The development process was methodical, but support and coaching were needed because I had never produced an online education course before.

From the course The Finnish HIV Foundation received feedback and suggestions on development regarding their materials on sexual education. They will also be able to use the online education course groundwork to provide even more successful sexual education.

When looking at feedback received the online education course was successful in reaching the wanted results. Students that attended the course thought it was interesting, motivating, explicit and good at advancing their studies. The students gave positive feedback on The Finnish HIV Foundations' materials and methods, on which the course was structured on. The way of implementation was also pleasant.

The thesis was innovative in the sense that a student in HUMAK University of Applied Sciences has never produced a course alone. As a course subject sexual education is also innovative, because there are no courses available as of now. Judging by the feedback received from community educator students it would be a good advancement to increase the amount of occupational sexual education in their curriculum.

Keywords: Sexual Education, Prevention, Contraception, Online Education, Youth Work

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	SEKSUAALIKASVATUS	6
2.1	Seksuaalikasvatuksen tiivistelmä.....	6
2.2	Seksuaalikasvatuksen toteutus.....	7
2.3	Kasvatuksen tarpeellisuus	8
2.4	Seksuaalikasvatuksen menetelmiä ja teorioita	9
2.5	Seksuaalioikeudet	10
3	TAVOITTEELLINEN SEKSITAUTIEN EHKÄISY.....	11
3.1	Seksitaudit	11
3.2	Seksitautien ennaltaehkäisy	12
4	SEKSUAALIKASVATUS YHTEISÖPEDAGOGIEN OPINNOISSA	13
4.1	Osallistava pedagogiikka	13
4.2	Sosiaalinen vahvistaminen	13
4.3	Moninaisuuden kohtaaminen	14
5	HIVPOINTIN ESITTELY.....	14
5.1	Historia	14
5.2	Neuvontapalvelut.....	15
5.3	Hiv-testaus Hivpointilla	15
5.4	Seksuaalikasvatus ja tietouden lisääminen.....	16
5.5	Kampanjat ja hankkeet.....	17
6	HIVPOINT SEKSUAALIKASVATUS.....	18
6.1	Taustaa työkalupakkiin ja käsikirjaan.....	18
6.2	Seksuaalikasvatus Hivpointilla	19
6.3	Seksuaalikasvattajan käsikirja.....	19
7	MENETELMÄT.....	20
7.1	Laadullinen tutkimus	20
7.2	Tutkimuskysymykset	21
7.3	Osallistava menetelmä.....	22
7.4	Verkkokoulutuksen menetelmät	22
8	VERKKOKOULUTUSPILOTTI	24

8.1	Verkkokoulutuksen alusta	24
8.2	Tavoitteet	25
8.3	Kohderyhmä ja ketä tutkitaan	25
8.4	Koulutuksen toteutus	25
8.5	Substanssi eli asiasisältö.....	26
8.6	Palautteen keruu koulutuksesta.....	28
9	TULOKSET JA NIIDEN ARVIOINTI.....	29
9.1	Tehtävien tulokset ja analyysi	29
9.1.1	Tehtävä 1: Kuvaa klippi itsestäsi.....	29
9.1.2	Tehtävä 2: Monivalintatesti.....	31
9.1.3	Tehtävä 3: Chattaillaan menetelmistä.....	33
9.2	Tehtävien arviointi.....	35
9.3	Palautteiden tulokset ja analyysi.....	36
9.3.1	Avataan kortsupakkaus – osion palaute.....	36
9.3.2	Eka kortsu – osion palautteet.....	37
9.3.3	Toka kortsu – osion palautteet	39
9.3.4	Kolmas kortsu – osion palautteet.....	40
9.4	Opiskelijoiden itsearviointi ja avoin palautelaatikko.....	42
9.5	Palautteiden arviointi	46
10	YHTEENVETO JA JATKOKEHITYS	47
10.1	Toteutuksen yhteenveto	47
10.2	Humanistinen ammattikorkeakoulu ja Hivpoint	49
10.3	Yhteenveto opinnäytetyön prosessista	50
10.4	Kehitysideoita.....	51
10.5	Itsearviointi	52
	LÄHTEET	54
	LIITTEET	57

1 JOHDANTO

Toteutin opinnäytetyöni yhdessä Hivpointin ja Humanistisen ammattikorkeakoulun kanssa. Hivpoint on opinnäytetyöni tilaaja ja heidän kanssaan, valmentajani innoittamana, lähdimme toteuttamaan verkkokoulutuspilottia Humanistisen ammattikorkeakoulun pääkaupunkiseudun yhteisöpedagogiopiskelijoille nuorten seksitautien ennaltaehkäisystä. Seksitaudit ja seksitautien ennaltaehkäisy on osa isompaa seksuaalikasvatuksen kokonaisuutta, jonka esittelen opinnäytetyössäni heti ensimmäisenä, jotta lukija ymmärtää käsitteet, vaikka ei olisi koskaan asiasta aikaisemmin lukenut tai opiskellut. Seksuaalikasvatuksesta siirryn opinnäytetyössäni käsittelemään seksitautien ennaltaehkäisyä, jonka jälkeen kerron kuinka seksuaalikasvatus on osana yhteisöpedagogien opintosuunnitelmaa. Seksuaalikasvatusta toteuttavan Hivpointin esittelyn jälkeen esittelen Hivpointin tavan toteuttaa seksuaalikasvatusta, joka toimii tärkeänä teoria- ja materiaalipohjana opinnäytetyöni verkkokoulutuspilottille. Menetelmät, joita opinnäytetyössäni käytän, esitellään laadullisen tutkimuksen valossa ja käsittelen opinnäytetyöni tutkimuskysymykset, joiden pohjalta tein empiirisen osuuden verkkokoulutuspilottista. Kehittämistyönä tehdyn verkkokoulutuspilottin esittelyn jälkeen käyn läpi ja analysoin tuloksia, jonka jälkeen lopussa on yhteenveto, missä esittelen myös kehitysideat ja itsearvioinnin opinnäytetyöstäni.

2 SEKSUAALIKASVATUS

Tässä kappaleessa lukija ymmärtää seksuaalikasvatuksen käsitteen, ymmärtää miten seksuaalikasvatusta toteutetaan ja miksi sitä toteutetaan. Lopuksi lukija pääsee tutkimaan psykologisia teorioita ja menetelmiä seksuaalikasvatukseen liittyen.

2.1 Seksuaalikasvatuksen tiivistelmä

Seksuaalikasvatuksen on tarkoitus auttaa kasvattamaan lasta, nuorta ja aikuista sekä opastaa niihin tapoihin ja tottumuksiin, joita yhteisö pitää hyvinä ja toivottuina (Bildjuskin 2015, 13). Seksuaalikasvatus voi olla kodin kasvatuksen mukana tulevaa kasvatustyötä sekä ammatillisesti suunniteltua tietoon perustuvaa ohjattua toimintaa (Oinonen & Susineva 2019, 8). Sen tulisi olla myös tulevaisuuskasvatusta, jossa tavoitteena olisi taito tehdä perusteltuja arvovalintoja, kykyä asettaa arvoja ja arvostuksia

tärkeysjärjestykseen, valmius ymmärtää omia tarpeita ja lisätä tietoisuutta tulevaisuudesta (Bildjusckin & Ruuhilahti 2012, 83).

Seksuaalikasvatus on yksi keino edistää seksuaaliterveyttä ja kasvatuksen pitää aina olla ikäryhmäsidonnaista (Promotion of Sexual Health 2000 teoksessa Nuorten kysymyksiä seksuaaliterveydestä Väestöliiton internetpalvelussa, 34). Turvallisessa ja luotamuksellisessa tilassa tapahtuva seksuaalikasvatus vahvistaa nuoren kokemusta omasta arvokkuudestaan ja edistää nuoren oman seksuaalisuuden hyväksymistä (Bildjusckin & Ruuhilahti 2012, 94).

Suunnitellun seksuaalikasvatuksen tulisi olla monipuolista, puolueetonta ja asiantuntevaa sekä perustua tutkittuun tietoon esimerkiksi seksitautien tartuntatavoista, ehkäisymenetelmistä ja omista oikeuksista, kuitenkin sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus huomioiden (Oinonen & Susineva 2019, 8). Seksuaalikasvatus voidaan jaotella opetuksiksi, neuvonnaksi, valistukseksi ja ohjaukseksi (Bildjusckin & Ruuhilahti 2012, 82). Lisäksi kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus auttaa tekemään valintoja, jotka edesauttavat seksuaalista hyvinvointia ja auttavat luomaan tasa-arvoisemman ja oikeudenmukaisemman yhteiskunnan (WHO 2010 teoksessa Seksuaalikasvattajan käsikirja, 9).

2.2 Seksuaalikasvatuksen toteutus

Ainoastaan hyvä seksuaalikasvatus vähentää virheellisiä seksuaaliterveyttä ja identiteettiä koskevia luuloja, koska hyvän seksuaalikasvatuksen myötä nuoret saavat tietoa omasta seksuaalisesta identiteetistään tai minäkuvasta riippumatta (Bildjusckin & Ruuhilahti 2008 seksiä vaatteet päällä, 21). Nuorten seksuaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi seksuaalikasvattajien on tärkeää olla vuorovaikutuksessa keskenään ja toimia nuorten eduksi (Oinonen & Susineva 2019, 8). Seksuaalikasvatuksessa tärkeää on suunnitelma, jossa tiedon ja osaamisen kerryttämistä käsitellään yhdessä kasvatusryhmän kanssa ja että kaikilla on samansuuntainen tavoite ja arvopohja (Bildjusckin 2015, 13).

Virallinen nuoruudessa tapahtuva, esimerkiksi koulussa osana terveystietoa oleva seksuaalikasvatus toimii luotettavan tiedon ja monipuolisen sisällön tuottajana, ja se edistää merkittävästi nuoren seksuaaliterveystietoja (Oinonen & Susineva 2019, 8). Valta-kunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa mainitaan sukupuolten välinen tasa-

arvo kasvatuksen arvolähtökohdaksi, mutta sisällölliset orientaatiot eivät kuitenkaan mainitse lapsen seksuaalisen kehityksen tukemista. Rippikoulun seksuaalikasvatuksen tukemiseksi on julkaistu isosille suunnattua aineistoa. Nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluille on lähtökohtana oikeanlainen kohtaaminen ja helppo saavutettavuus. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon yksi tehtävistä on jo pitkään ollut seksuaalineuvonta. Nuorten miesten seksuaali- ja lisääntymisterveyskäyttäytymistä ja tiedon tasoa voi selvittää esimerkiksi kutsuntatarkastuksissa ja seksikäyttäytymistä ja -tauteja käsittelevä oppitunti järjestetään osana varusmieskoulutusta. Yliopisto-opiskelijoiden seksuaali- ja lisääntymisterveyttä on tutkinut YTHS vuodesta 2000. Ehkäisy- ja äitiysneuvolapalvelut koetaan olevan suunnattuja naisille, jonka vuoksi miehet kokevat palveluiden hankkimisen vaikeaksi. (Klemetti & Raussi-Lehto 2014, 47-49, 55-56, 58, 60.)

Seksuaalikasvatukseen osallistuvat ammattilaiset ja toimijat erilaisista tahoista. Vanhemmat ja huoltajat toteuttavat myös kasvatettavan seksuaalikasvatusta. Jälkeläiselle pyritään antamaan hyvät edellytykset toimia itsenäisesti yhteisön seksuaalikulttuurissa. (Bildjuskin 2015, 16, 56.) Vammaisilla henkilöillä on yhdenvertainen oikeus perustaa perhe ja saada ikänsä mukaista lisääntymis- ja perhesuunnitteluvalitusta, jota korostaa YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (Klemetti & Raussi-Lehto 2014, 65).

2.3 Kasvatuksen tarpeellisuus

Seksuaalikasvatuksen avulla kehitetään elämäntaitoja, jotka auttavat käsittelemään seksuaalisuuteen liittyviä asioita vastuullisella ja tarpeellisella tavalla. Kasvatuksen tuoman tiedon avulla ei-toivotut raskaudet ja seksitaudit osataan ehkäistä. (Oinonen & Susineva 2019, 9.) Seksin voi lähtökohtaisesti saada kuulostamaan vaaralliselta ja riskialttiilta, jos siitä puhutaan vain raskauden ja tautien ehkäisyn näkökulmasta (Bildjuskin 2015, 58). Seksuaalikasvatus lisää suvaitsevaisuutta ja vähentää syrjintää sekä kiusaamista. (Bildjuskin & Ruuhilahti 2008, 21). Sen avulla voidaan lisätä yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa (Oinonen & Susineva 2019, 12).

Tavoitteina seksuaalikasvatuksessa tulisi olla riittävät tiedot seksuaalisuudesta ja seksistä, hyvä seksuaaliterveys, kyky kokea seksuaalisuus myönteisesti, itsemäärääminen ja haastavien ongelmien käsittely (Bildjuskin & Ruuhilahti 2008, 23). Nuoren kasvataminen hänen hyväksi kokemaansa seksuaaliseen identiteettiin tulisi olla maailmalla

tehtyjen tutkimusten ja kartoitusten mukaan seksuaalikasvatuksen tavoitteena. Seksuaalikasvattajan tulee pyrkiä rakentamaan toimiva suhde seksuaalisuuteen ja siihen liittyviin asioihin. Kasvattaja on mukana muuttamassa seksuaalikulttuuria ja helpottamassa tasa-arvon toteutumista ja tiedon lisääntymistä. (Bildjusckin & Ruuhilahti 2010a, 162-163.) Seksuaalikasvatus vie aikaa, vastaa tarpeisiin ja ottaa huomioon nuorten kehitysvaiheet, sekä muuttuvan maailman (Oinonen & Susineva 2019, 18).

Seksuaalikasvatuksessa kansainväliset ihmisoikeussopimukset luovat perustan ja ne määrittävät kansallisten oikeusjärjestelmien sekä toimintaohjelmien rakentumisen (Klemetti & Raussi-Lehto 2014, 25). Yksi seksuaali- ja lisääntymisterveyden menetelmistä on seksuaalikasvatus, jonka avulla edistetään yksilön seksuaalista ja seksuaaliterveys osaamista (Bildjusckin 2015, 16).

2.4 Seksuaalikasvatuksen menetelmiä ja teorioita

Jokainen seksuaalikasvattaja omaksuu oman käyttöteoriansa, jonka jälkeen hän ymmärtää enemmän tekemiään päätöksiä, valintojaan ja rutiinejaan, arvioi omaa toimintaansa kasvatustilanteissa sekä mahdollistaa oman käyttöteoriansa muutostarpeet. (Bildjusckin 2015, 21) Puheeksi oton ja mini-invertion kaava 5A- menetelmään on 1. Asses - ottaa selvää asiakkaan tarpeista ja uskomuksista, 2. Advise - ei saa pakottaa tai painostaa vaan ratkaisuun pyritään neuvonnalla ja ohjaamisella, 3. Agree - sopia tavoitteet yhdessä ja jakaa päätöksentekoa, 4. Assist - opettaa itseapumenetelmiä ja motivoida muutokseen sekä 5. Arrange - mahdollistaa seurantatapaamisia, tukiapua ja eteenpäin ohjautuvuutta (Bildjusckin & Ruuhilahti 2012, 125).

Kasvatustilanteissa apua antavat erilaiset jo olemassa olevat teorit, kuten seksuaalisuuden portaat Raisa Cacciatoren mukaan. Hänen mukaansa lapsuuden seksuaalisuus tarkoittaa sisäistä prosessia, jossa lapsi kulkee kehitysportaita yksi kerrallaan opetellen läheisyyteen hakeutumista ja siinä olemista. Prosessissa myös ihailun ja koskettamisen ihmissuhdetaidot vahvistuvat lapsuuden vaihtuessa nuoruudesta myöhemmin aikuisuuteen. Seksuaalinen kehitys on jokaisella ihmisellä yksilöllinen ja etenee vaiheittain. Kaikkeen tuohon liittyy ihmisen oma kehitysaikataulu ja temperamentti, samoin kuin ympäristö ja kokemukset. Portaittain etenevän seksuaalikasvatusmallin avulla kuvataan kokonaisvaltaista seksuaalisuuden kehittymistä. (Bildjusckin 2015, 48, 50.) Seksuaalisuuden kehittyminen on keskeistä ihmisen nuoruus- ja murrosiän kehittyessä Aalbergin, Eriksonin ja Siimeksen mielestä (Bildjusckin & Ruuhilahti 2012, 97). Erik

H. Erikson jakaa psykososiaaliset kehitystehtävät kymmeneen eri osaan. Psykososiaaliset kehitystehtävät jakautuvat Erik H. Eriksonin mukaan seuraavasti (Bildjusekin & Ruuhilahti 2010b, 74-78.):

- 0-2 vuotiaana ihmisellä kehittyy luottamus tai epäluottamus
- Noin 2-vuotiaana lapsella kehittyy itsenäisyys tai häpeä ja epäily
- 3-6 vuotiaana lapsi oppii aloitteellisuutta tai syyllisyyttä
- 7-11 vuotiaana lapsi työskentelee kyvykkyyden ja toisaalta alemmuudentunnon kysymysten välillä
- 12-14 vuotiaana on varhaisnuoruus
- 15-17 vuotiaana on varsinainen nuoruus, identiteetti vs. roolien hajaannus
- 17-22 vuotiaana nuori elää jälkinuoruutta, läheisyys vs. eristäytyminen
- Aikuis-ikä luominen(tuottavuus) vs. lamaantuminen
- Vanhuus minän eheys vs. epätoivo
- Raskaus- äidiksi tai isäksi tuleminen

Ihmisen persoonallisuus vaikuttaa seksuaalisuuteen. Tunne-elämän epätasapaino, ulospäinsuuntautuneisuus, tunnollisuus, sovinnollisuus ja avoimuus ovat viisi psykologisen persoonallisuuden piirteitä, toisin sanoen the Big Five. Seksuaalisuuden riskikäyttäytymistä tai seksuaalista huonovointisuutta vähentää tunnollisuus elämässä yhdessä kohtuullisuuden kanssa. Ihmisen kehityksellisen valmiuden tason mukaan ihmisen omaa reagoititapaa tilanteissa voidaan hioa ja ominaisuuksia harjoittaa, vaikka persoonallisuuspiirteiden arvellaan olevan ainakin osaksi geneettisiä. (Bildjusekin & Ruuhilahti 2010a, 81)

2.5 Seksuaalioikeudet

Seksuaalioikeudet ovat seksuaalikasvatuksen perusta. Seksuaalioikeuksilla viitataan Seksuaaliterveyden maailmanjärjestö WAS:n julkaisemiin seksuaalioikeuksien julistuksiin. Seksuaalioikeudet perustuvat YK:n ihmisoikeusjulistukseen. Seksuaalioikeuksia ovat mm. oikeus seksuaalikasvatukseen, universaali oikeus seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin sekä oikeus tietoon ja koulutukseen. (Väestöliitto 2020)

Seksuaalikasvatuksessa heteroseksuaalisuus asetetaan usein keskiöön tai se on oletuksena. Heteroseksuaalisuudessa ja tytön ja pojan välisistä suhteista puhutaan ja niitä

kuvataan terveystiedon opetusmateriaaleissa ja esimerkeissä. Tällöin seksuaali- ja sukupuoli vähemmistöön kuuluvat nuoret jäävät seksuaalikasvatuksessa tärkeiden turvataitojen ulkopuolelle. (Hivpoint Intra 2020)

Seksuaalikasvatuksen sisältöjen, (esimerkiksi seksi, seksitautien ja raskauden ehkäisy) ei tulisi vaihdella riippuen nuorten sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, uskonto- tai kulttuuritaustasta, vammaisuudesta tai vammattomuudesta. Seksuaalikasvatuksen tulisi olla yhdenvertaista ja kaikki nuoret huomioon ottavaa. Seksuaalikasvattajan käsikirja tarjoaa nuorten parissa työskentelevälle ammattilaiselle näkökulmia, miten yhteiskunta ja normit vaikuttavat nuorten elämässä ja suhteessa omaan seksuaalisuuteen sekä miten tärkeää on turvata seksuaalikasvatukseen osallistuminen ja monipuolinen sisältö jokaiselle nuorelle. (Hivpoint Intra 2020)

3 TAVOITTEELLINEN SEKSITAUTIEN EHKÄISY

Tässä kappaleessa käsitellään tarkemmin seksitautien ehkäisyä ja niiden ennaltaehkäisyä. Kappaleessa pureudutaan myös YK:n opetuksellisen seksuaalikasvatuksen aiheeseen ja pohditaan Humanistisen ammattikorkeakoulun nuorisotyön ja kansalais-toiminnan koulutusohjelmaa seksuaalikasvatuksen näkökulmasta. Olennaista on myös tarkastella, millaisia tietoja ja taitoja yhteisöpedagogit saavat seksuaalikasvatuksesta opinnoissaan.

3.1 Seksitaudit

Parantuvia seksitautitartuntoja havaitaan maailmanlaajuisesti arviolta 333 miljoonaa vuosittain, joista valtaosa esiintyy 20-24 vuotiaiden ikäryhmässä. Toiseksi eniten tartuntoja on havaittu 15-19 vuotiaiden ikäryhmässä. Arviolta joka kahdeskymmenes nuori saa seksitaudin vuosittain, kun pois suljetaan HIV ja muut virusinfektiot. Vain murto-osalla murrosikäisistä on pääsy edulliseen ja ammattitaitoiseen seksitauteihin liittyviin palveluihin. (UNESCO 2018, 24)

Seksitauteja ovat bakteerien ja virusten aiheuttamat taudit, jotka tarttuvat kondomitomassa tai suuseksisuojojattomassa seksissä (Terveystieteiden tutkimuskeskus THL, 2020). Seksitaudit kuten klamydia, HIV, papilloomavirus, tippuri ja kuppa ovat estettävissä, hoidettavissa tai lääkittävissä. Ihmiset voivat saada seksitaudin, myös HIV:n,

harrastettuaan seksiä henkilön kanssa, jolla on jo tartunta. On tapoja, joilla ihmiset voivat vähentää seksitaudin tarttumista. HIV on virus, joka voi tarttua monella tapaa, mukaan lukien suojaamattoman seksin henkilön kanssa kenellä on HIV-tartunta. Seksitautien testaaminen on ainoa tapa varmistua seksitaudista. HIV:hen ja useimpiin seksitauteihin on olemassa hoitomuoto. (UNESCO 2018, 79)

Uusien HIV-tartuntojen määrää on maailmanlaajuisesti onnistuttu vähentämään nuorison keskuudessa, mutta tartuntojen lasku on ollut liian hidasta. Monissa tapauksissa tietyissä nuorisoryhmissä HIV:tä esiintyy runsaasti enemmän, kuten homoseksuaaleilla ja transseksuaaleilla, sekä miehillä, jotka harrastavat seksiä miesten kanssa. Huolimatta siitä, että tietoisuus HIV:stä on lisääntynyt, vain 36 prosentilla nuorista miehistä ja 30 prosentilla nuorista naisista oli kattavaa ja oikeaa tietoa siitä, miten HIV:tä ennaltaehkäistään. (UNESCO 2018, 23)

3.2 Seksitautien ennaltaehkäisy

Seksuaali- ja lisääntymisterveys käsittää fyysisen, henkisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin perustan seksuaalisuuden kanssa. Terveelliset elämäntavat ja ymmärrys siitä, kuinka ylläpitää hyvää terveyttä alkavat lapsuudesta. (UNESCO 2018, 22.) Nykyiset seksuaalikasvatuksen ohjelmat painottavat vahvasti HIV:n ennaltaehkäisyä, eivätkä usein täytä jo HIV:hen sairastuneiden nuorten tarpeita (UNESCO 2018, 25).

Nuorille opetetaan seksuaalisen päätöstentien tärkeysjärjestystä, jossa otetaan huomioon ei-toivottujen raskauksien ja seksitautien vähentäminen, HIV mukaan lukien (UNESCO 2018, 72). Seksuaaliterveyspalvelut voivat tarjota HIV-testausta, hoitoa tai kondomeja. Jotkut saattavat myös tarjota ennalta- ja jälkiehkäisevää HIV-lääkitystä (PrEP ja PEP) tai vapaaehtoisia ympärileikkauksia miehille. Palvelut voivat lisätä ihmisten tietoisuutta HIV:stä, sen testaamista ja hoidosta. Kommunikaatio-, neuvottelu- ja kieltäytymistaitojen lisääminen voivat auttaa laskemaan seksuaalista painetta ja lisätä turvallista seksiä. Seksuaalisesti aktiivisten ihmisten parissa ehkäisymenetelmän valintaan vaikuttavat luottamus omiin kykyihin, koettu haavoittuvuus, sukupuoliroolit, kulttuuri ja normit. Seksuaaliterveyspalveluissa käsitellään ehkäisyä ja seksuaalista väkivaltaa, jotka voivat vaikuttaa ihmisten alttiuteen sairastua HIV:hen. Palveluista ohjataan testeihin ja hoidon piiriin tarvittaessa. (UNESCO 2018, 80.)

4 SEKSUAALIKASVATUS YHTEISÖPEDAGOGIEN OPINNOISSA

Teoreettista tietoa yhteisöpedagogien aikaisemmasta seksuaalikasvatuksesta ei löydy suoranaisesti. Varsinaisia seksuaalikasvatuksen kursseja ei ole opintokokonaisuuksissa, mutta osassa kursseista, kuten osallistava pedagogiikka, sosiaalinen vahvistaminen ja moninaisuuden kohtaaminen, seksuaalikasvatusta on osittain. Jokainen kyseisistä kursseista on viiden opintopisteen kurssi, jolloin kurssien sisälle on yhdistetty monta asiaa.

4.1 Osallistava pedagogiikka

Osallistava pedagogiikka -kurssin myötä opiskelija tuntee teoreettisen perustan ja lähtökohdat osallisuuteen, tiedostaa merkityksen osallistumisella, osallisuuden vahvistamisella ja aktivoinnilla yhteisöpedagogin työssä, tuntee perusperiaatteet osallistavassa ohjauksessa ja sosiokulttuurisessa innostamisessa sekä oppii käyttämään menetelmiä, jotka ovat yhteistoiminnallisia ja osallistavia. Sisältönä kurssilla on sosiaalipedagogiikka, osattomuus, osallistuminen ja osallisuus, tasa-arvo ja sukupuolitietoinen kasvatusta sekä ohjaus, sosiokulttuurinen innostaminen käytännön työssä ja osallistava ohjaaminen sekä osallistavat menetelmät. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2012, 13)

4.2 Sosiaalinen vahvistaminen

Sosiaalinen vahvistamisen kurssilla opiskelija tuntee ja osaa perustella ehkäisevän työn merkityksen yhteiskunnassa. Opiskelija tietää elämänhallinnan ja hyvinvoinnin lähtökohdat. Opiskelija tietää perustan lainsäädännöllisyyteen ja tunnistaa palvelujärjestelmässä ehkäisevän työn sijoittumisen. Opiskelija tietää koulutukselliset riskitekijät koulutukselliseen syrjäytymiseen ja työttömyyteen. Opiskelija tietää käytäntöjä nuorten työllistymisen ja koulutuksen tukemiseen. Opiskelija osaa edistää sosiaalista turvallisuutta lasten ja nuorten parissa. Sisältönä kurssilla on teoriat yhteiskunnalliseen huono-osaisuuteen, ehkäisevän työn lainsäädäntö, ehkäisevän päihdetyön perusteet nuorten kanssa, mielen hyvinvoinnin tekijät, perusteet ehkäisevän ja moniammatillisen työn palvelujärjestelmistä, reaaliaikainen tukityö verkossa ja nuorisotakuun mahdollisuudet nuorten elämänhallintaa tukemassa. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2012, 13)

4.3 Moninaisuuden kohtaaminen

Moninaisuuden kohtaamisen kurssilla opiskelija ymmärtää yksilö ja yhteisötasolla moninaisuuden kohtaamisen arvopohjan. Opiskelija hahmottaa yhteiskunnassa laajasti moninaisuutta. Opiskelija tutustuu ja oppii arvioimaan yhteiskunnan moninaisuutta tukevia ja estäviä rakenteita sekä toimintatapoja. Opiskelija tiedostaa erilaisten ryhmien ja yksilöiden tarpeita. Sisältönä kurssilla on moninaisuuden ilmeneminen, arvopohja, kohtaaminen ja ennakkoluulot, omaan erityisyyteen ja moninaisuuteen suhtautuminen, syrjinnän torjuminen ja yhdenvertaisuuden tukeminen, erityistarpeiden tunnistaminen, moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta koskeva lainsäädäntö ja sukupuolittietoinen kasvatus ja ohjaus. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2012, 14)

5 HIVPOINTIN ESITTELY

Opinnäytetyön tilaajana on Hivpoint, jolle toteutettiin kehittämistyönä verkkokoulutuspilotti. Kehittämistyö tehtiin yhteistyössä Humanistisen ammattikorkeakoulun kanssa. Tässä kappaleessa esitellään Hivpoint organisaationa.

Hivpoint on Hiv-säätiön ylläpitämä organisaatio, jonka tarkoituksena on hiv-tartuntojen ennaltaehkäiseminen sekä tartunnan saaneiden, siitä huolestuneiden ja heidän läheistensä tukeminen. Hivpoint myös edistää hiv-tartunnan saaneiden ihmis- ja perusoikeuksia sekä kehittää tartunnan ennaltaehkäisyyn ja seksuaaliterveyden edistämiseen erilaisia palveluja ja tekee yhteiskunnallista vaikuttamistyötä. Hiv-tartuntojen ennaltaehkäisyyn Hivpoint kehittää testausta, neuvontaa ja tukipalveluita. (Hivpoint 2020a.)

5.1 Historia

Hivpointin toiminta oli aluksi Seta ry -järjestön alla, kunnes huomattiin tarve erilliselle tukikeskukselle, joka käsittelee ainoastaan HIV-kysymyksiä yksilöiden ja yhteiskunnan kannalta. Hivpoint, entiseltä nimeltään Hiv-tukikeskus ja tätä ennen Helsingin Aids-tukikeskus, perustettiin vuonna 1986. (Brummer-Korvenkontio ym. 2016, 9)

Suurin osa hiv-tartunnoista todetaan miehillä, jotka harrastavat seksiä samaa sukupuolta olevan henkilön kanssa. Hivpointin perustamisen alusta nykypäivään tilanne on pysynyt samana. HIV-tartunta on harvinaisempi heteroseksuaalisten miesten tai

naisten keskuudessa, mutta tartunnat ovat lisääntyneet suhteellisesti eniten viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana (1986-2016). (Brummer-Korvenkontio ym. 2016, 9)

Perustettu Aids-tukikeskus pyrki vastaamaan tarpeisiin, joita oli HIV tuonut homoseksuaalisten miesten elämään. Aids-tukikeskus pyrki alusta asti puuttumaan HIV:n ja homoseksuaalisuuden automaattiseen yhdistämiseen. Koettu tarpeellisuus oikeanlaiselle ennaltaehkäisylle ja tukitoimille korostui keskusteluilmapiirin ollessa pelotteleva 80-90 luvulla. Pelottelu tapahtui julkisissa keskusteluissa otsikoilla, jotka pelottelivat HIV-epidemian kärjistyvän entisestään ja tuhansien heterojen sairastuvan HIV:hen lähitulevaisuudessa. (Brummer-Korvenkontio ym. 2016, 73)

5.2 Neuvontapalvelut

Hivpointilla on neuvontapalveluita, jossa saa tehdä kysymyksiä HIV:stä, muista seksitaudeista tai turvaseksistä. Osassa neuvontapalveluissa voi toimia anonyymisti, kun taas osassa voi käyttää omaa henkilöllisyyttä. Neuvontapalveluissa vastaajina toimivat Hivpointin asiantuntevat työntekijät. Neuvontapalveluiden muodot ovat valtakunnallinen neuvontapuhelin, chat-palvelu, nettineuvonta ja maksuttomat neuvontakäynnit. (Hivpoint 2020b.)

Valtakunnallisessa neuvontapuhelimessa pystyy puhumaan puhelimitse asiantuntijan kanssa itseä mietityttävistä asioista ja varata ajan maksuttomaan HIV-pikatestiin. Hivpoint-chatti toimii kuten kaikki muutkin chatit ja ovat anonyymiyden lisäksi luotamuksellisia keskusteluja. (Hivpoint 2020c.) Nettineuvonta on palsta, josta voi etsiä jo olevassa olevista kysymyksistä vastauksia ja lähettää kysymyksen, johon asiantuntijat vastaavat palstalle eivätkä henkilökohtaisesti. (Hivpoint 2020d.) Vastaanottokäynnit toimivat Oulun, Tampereen ja Helsingin toimipisteissä. Käynneillä on Hivpointin kohderyhmäläisillä mahdollisuus keskustella seksuaaliterveyteen liittyvistä asioista. (Hivpoint 2020e.)

5.3 Hiv-testaus Hivpointilla

Hivpointilla on ilmaista HIV-testausta eri toimipisteissään. Testaukseen pääsee ilman ajanvarausta ja kohdennettuihin testausaikoihin pääsee ajanvarauksen kautta. Testi on pikatesti, jossa otetaan veripisara sormenpäältä ja testi on yhtä luotettava kuin laboratoriossa tehty testi. (Hivpoint 2020f)

HIV-testi on täysin luotettava, kun riskitilanteesta on kulunut kolme kuukautta, mutta testin voi tehdä ensimmäisen kerran jo ennen sitä. Testi on täysin varma kolmen kuukauden jälkeen tarttumahetkestä, mutta testaukseen voi hakeutua yhden tai kolmen kuukauden välissä. Toimipaikoissa testataan ainoastaan HIV:tä seksin välityksellä tarttuvista seksitaudeista. (Hivpoint 2020f)

Helsingin toimipiste järjestää maahanmuuttajille maksutonta HIV-testausta maanantai-iltapäivisin. Tampereen ja Oulun toimipisteet järjestää testausta yhtenä maanantaina kuussa. Testiin pääsee walk-in periaatteella, eli ilman ajanvarausta. Testaus on anonyymiä. (Hivpoint 2020g)

Checkpoint on Hivpointin HIV-testaus- ja seksuaalineuvontapalvelu, joka on suunnattu homo- ja bi-miehille ja muille miehille, joilla on seksiä miesten kanssa. Testausta järjestetään torstai-iltapäivisin Helsingin toimipisteessä. Tampereen ja Oulun toimipisteissä testausta järjestetään kerran kuussa keskiviikkoiltapäivisin. Testauksen lisäksi toimipisteissä voi ajan varaamalla keskustella myös seksuaalineuvonnan asioista, kuten turvaseksistä, päihteiden käytöstä seksitilanteessa ja seksitavoista. (Hivpoint 2020h)

5.4 Seksuaalikasvatus ja tietouden lisääminen

Hivpointilla on sivuillaan oma osio, joka on suunnattu ammattilaisille. Osiossa löytyy apua asiakkaan kanssa keskustelun aloittamiseen seksuaalisuudesta, apua turvaseksistrategian luomiseen ja apua seksitautien testauksen tarjoamiseen asiakkaalle. Osioista pääsee seksuaalisuuden puheeksi oton osioon, seksuaalikasvatuksen osioon, koulutusosioon, positiivisesta testituloksesta kertomisesta asiakkaalle ja uutiskirjeosioon. (Hivpoint 2020i)

Seksuaalikasvatuksena Hivpoint tuottaa tietoa ja materiaaleja, joita se esittelee sivuillaan seksuaalikasvatuksen osiossa. Yhtenä tärkeimmistä arvona on, että seksuaalikasvatus kuuluu kaikille. Hivpoint on tehnyt teoksen nimellä Seksuaalikasvattajan käsikirja, seksuaaliterveyden työkalupakin, puheeksi oton kortin, Arvaatko? - sanaselityspelin, Seksiä on monenlaista- kuvakortit, kondomipakkauksia nuorille, esitteitä nuorille, verkkosivut (www.justwearit.fi) ja Ehkäisy lisää nautintoa- videon. He ovat mu-

kana järjestöjen muodostamassa seksuaaliverkostossa ja lisäksi mukana muodostamassa kuntalaisaloitekampanjaa maksuttoman ehkäisyn edistämiseksi. (Hivpoint 2020j)

Käytännönläheiset Hivpointin koulutukset HIV:stä, seksitaudeista ja seksuaalisuudesta sisältävät tietoa ja työkaluja ammattilaisille, opiskelijoille ja aiheesta kiinnostuneille. Koulutukset ovat seuraavat:

- HIV asiakastyössä
- HIV ja muut seksitaudit
- Testataanko samalla HIV?
- HIV ja PEP (post exposure prophylaxis) – jälkiehkäisy-lääkitys tilanteissa, joissa on kohonnut HIV-riski
- Koulutus vastaanottokeskuksille
- Miten keskustellaan seksitaudeista ja seksitautien ehkäisystä nuorten kanssa? – vinkkejä ja menetelmiä seksuaalikasvatukseen
- Puhutaan PrEP:stä! – perusteellista tietoa HIV:tä ehkäisevästä PrEP- lääkkityksestä
- Koulutus anaaliseksiin nautinnollisuudesta ja turvallisuudesta
- Suvaitsevaisuudesta normikriittisyyteen – koulutus hetero- ja sukupuolinormatiivisuuden tunnistamisesta ja purkamisesta
(Hivpoint 2020k)

5.5 Kampanjat ja hankkeet

Suomen HIV-strategian mukaisesti Hivpoint on mukana suuntaamassa riskiryhmiin ennaltaehkäisyä tartuntojen vähentämiseksi ja testaamiseksi. Ennaltaehkäisevää työtä on edistää HIV-tietoisuutta ja lisäämällä sitä koko väestölle. Näin ennaltaehkäistään tartunnasta aiheutuvaa stigmaa ja syrjintää. Hivpoint kohdentaa vaikuttamistyötä suuremmissa riskiryhmissä oleville miesmatkailijoille, maahanmuuttajille, nuorille ja miehille, joilla on saman sukupuolen kanssa seksiä sekä HIV-tartunnan saaneille. (Hivpoint 2020a)

Hankkeet joihin Hivpoint osallistuu perustoimintansa ohella, liittyvät koulutustarjonnan ja -materiaalien sekä uusien toimintamallien kehittämiseen. Hivpoint toteuttaa

myös omia hankkeita, joiden kohderyhmiä ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset sekä ammattiin opiskelevat. Kohderyhminä voivat toimia myös nuoret, maahanmuuttajatoimijat ja maahanmuuttajat sekä nuorten parissa toimivat ammattilaiset. (Hivpoint 2020a)

6 HIVPOINT SEKSUAALIKASVATUS

Tässä osiossa käytetään materiaalina Hivpointin sisäistä tietoa seksuaaliterveyden työkalupakista ja tietoja seksuaalikasvatuksesta, jotka löytyvät Hivpointin verkkosivuilta. Seksuaaliterveyden työkalupakki ja seksuaalikasvattajan käsikirja ovat olennainen osa tätä opinnäytetyötä, koska kyseisten Hivpointin tekemien materiaalien avulla toteutettiin Nuorten seksitautien ennaltaehkäisy -verkkokoulutuspilotti yhteisöpedagogiopiskelijoille keväällä 2020. Pilotista kerrotaan enemmän empiirisessä osuudessa kappaleessa kahdeksan.

6.1 Taustaa työkalupakkiin ja käsikirjaan

Seksuaaliterveyden työkalupakki kehitettiin Hivpointilla alun perin Sosiaali- ja terveysministeriön määrärahalla vuonna 2011. Seksuaaliterveyden työkalupakki sisältää materiaaleja ja välineitä sekä harjoituskirjan seksuaalikasvatustyön tueksi. Sen tavoitteena on lisätä nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten valmiuksia pitää seksuaalikasvatusta ja edistää yhdenvertaista seksuaalikasvatusta nuorille. (Hivpoint Intra 2020)

Vuosien 2018 ja 2019 aikana materiaalipaketti uudistettiin, jolloin kirjoitettiin Seksuaalikasvattajan käsikirja sekä kehitettiin ja uudistettiin materiaalipaketin sisältö ajan tasalle. Seksuaaliterveyden työkalupakin laajempi arviointityö toteutetaan keväällä 2020. (Hivpoint Intra 2020)

Seksuaaliterveyden työkalupakkiin on koottu kiinnostavia toiminnallisia menetelmiä ja harjoituksia, joita on kehitetty nuorten parissa tehtävän työn kautta sekä yhteistyössä eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Uudistuksen myötä työkalupakista löytyy myös 3D klitoris malli, joka lisättiin opettajien toiveesta. Kehitystyö on tehty nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten toiveita ja tarpeita kuunnellen. (Hivpoint Intra 2020)

6.2 Seksuaalikasvatus Hivpointilla

Hivpointin seksuaalikasvatustyössä olennaisinta on yhdenvertainen, kaikki nuoret huomioiva seksuaalikasvatus. Vuosiluokilla 7-9 terveystiedon sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Seksuaaliterveyden työkalupakin materiaalit ja harjoitukset on suunnattu erityisesti yläkouluikäisille nuorille, sillä seksuaalikasvatus kuuluu tällä ikäluokalla opetussuunnitelmaan laajimmin. (Hivpoint Intra 2020)

Seksuaalikasvatuksessa käsitellään muun muassa seksuaalioikeuksia, identiteettiä, sukupuoli ja sen moninaisuutta, pohditaan sukupuolirooleja ja ihmissuhteita sekä annetaan tietoa ehkäisystä ja turvallisesta seksistä. Seksuaalikasvatuksessa annetaan luotettavaa tietoa ja autetaan nuoria kehittämään keskeisiä taitoja, joiden turvin he voivat itse päättää seksuaalisuudestaan ja suhteistaan eri elämän tilanteissa. Seksuaalikasvatuksen avulla voidaan lisätä myös tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. (Hivpoint Intra 2020)

6.3 Seksuaalikasvattajan käsikirja

Seksuaalikasvattajan käsikirjassa jokaista nuorten parissa työskentelevää ammattilaista kannustetaan keskustelemaan nuorten kanssa seksuaalisuuteen liittyvistä teemoista säännöllisesti ja tavoitteellisesti. Kirjassa olevat 38 toiminnallista harjoitusta auttavat tekemään seksuaalikasvatuksesta vaikuttavampaa, lähestyttävämpää ja nuoria kiinnostavaa. (Hivpoint Intra 2020)

Seksuaalikasvattajan on hyvä pitää tietonsa seksuaaliterveydestä ajan tasalla ja olla perillä nuoria koskettavista ajankohtaisista asioista ja ilmiöistä. Seksuaalikasvattajan käsikirjaan on koottuna näkökulmia ajankohtaisista teemoista ja harjoitukset käsittelevät läheisesti teemoja, jotka koskettavat nuorten kokemusmaailmaa, kuten sosiaalista mediaa. (Hivpoint Intra 2020)

7 MENETELMÄT

Tässä kappaleessa käsitellään, mitä menetelmiä on käytetty opinnäytetyössä yleisesti ja mitä menetelmiä käytettiin verkkokurssin pilotin luomiseen teoreettiselta pohjalta. Enemmän verkkokoulutuksen pilotista kerrotaan seuraavassa kappaleessa kahdeksan. Verkkokoulutuksessa käytettiin osallistavaa menetelmää osana laadullista tutkimusta ja hyödynnettiin Humanistisen ammattikorkeakoulun verkkokoulutus pohjaa, eli BB Open LMS:ää.

Tässä kappaleessa kerrotaan tutkimusasetelman tutkimuskysymykset, jotka vastaavat tutkimusongelmaan opinnäytetyössä ja näin rajaavat teoriaa, minkä pohjalta opinnäytetyötä tehdään. Tässä kappaleessa esitellään opinnäytetyösuunnitelmaan kirjoitetut ja tilaajan kanssa muovatut tutkimuskysymykset, teoria rajataan niiden mukaisesti, tarkastellaan ongelmia tutkimuskysymyksissä ja niiden muutoksia opinnäytetyön prosessin aikana.

7.1 Laadullinen tutkimus

Tämä opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena. Laadullisessa tutkimuksessa on kaksisuuntainen mahdollisuus ymmärtää haastateltavaa ja mahdollisuus haastateltavan ymmärtää tutkimusraporttia. Usein laadullisen tutkimuksen aikana käytännöllisesti eteneminen aiheuttaa pulman, miten aineistosta saa jotain irti, sekä sen, että miten lukija ymmärtää ja vakuuttuu tutkijan kirjoituksesta. Ongelma on ratkaistavissa metodeilla, niihin vetoamalla sekä teknisellä toistolla. (Sarajärvi & Tuomi 2017, luku ”Laadullinen tutkimus on kokonaisuus”.) Yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, havainnointi, kysely ja erilaisista dokumenteista koottu tieto. Menetelmiä voidaan käyttää rinnakkain tai yhdisteltynä tutkittavan ongelman ja resurssien mukaan. (Sarajärvi & Tuomi 2017, luku ”Aineiston hankinta ja määrä laadullisessa tutkimuksessa”.) Tässä opinnäytetyössä käytetään puolistrukturoitua teemakyselyä, jota voi myös kutsua teemahaastatteluksi.

Jos halutaan tietää, mitä ihminen ajattelee tai miksi hän toimii tietyllä tavalla, on parempi kysyä asiaa suoraan häneltä. Haastattelun ja kyselyn erona on tutkijan toiminta tiedonkeruuvaiheessa. (Sarajärvi & Tuomi 2017, luku ”Kysely ja haastattelu”.) Teemakyselyllä pystytään hakemaan vastauksia erilaisiin ongelmiin ja tutkimaan erilaisia il-

miöitä. Teemakysely on puolistrukturoitua kyselyä. Teemat ovat valittu keskeisten käsitteiden pohjalta ja teemakyselyssä edetään niiden mukaisesti. Kyselyssä korostetaan ihmisten tulkintoja asioista, merkityksiä ja miten merkitykset ovat vuorovaikutuksessa. Teemakyselyn avoimuuden mukaan kysymysten suhde tutkimuksen viitekehyydessä esitettyyn vaihtelee kokemusperäisten ja intuitiivisten havaintojen välillä, vaikka kysymykset ovat etukäteen päätetyt. (Sarajärvi & Tuomi 2017, luku ”Lomakehaastattelu, teemahaastattelu ja syvähaastattelu”.)

7.2 Tutkimuskysymykset

1. Miten hyvin verkko-opintokokonaisuus ”Nuorten seksitautien ennaltaehkäisy” lisää tietoa seksitautien ehkäisystä ja tarjoaa valmiuksia käsitellä näitä teemoja nuorten kanssa?

Ensimmäinen tutkimuskysymys on haasteellinen, koska tästä aiheesta ei ole teoriaa saatavilla ennen kuin tämä tutkimus on tehty. Siltikään se ei ole teoriaa, koska tätä tutkimusta ei tutkita ja teorioida. Päädyimme 24.2.2020 pidetyssä tapaamisessa Hivpointin, eli tilaajan kanssa vaihtamaan tutkimuskysymyksen muoto alkuperäiseen, joka on: minkälaiset menetelmät seksitautien ehkäisyssä toimivat verkko-opinnoissa?

Muokatun tutkimuskysymyksen kautta on helpompi tarkastella menetelmiä verkko-opintoihin ja seksitautien ehkäisyyn liittyen. Verkko-opintojen teoriaa käsitellään enemmän kappaleessa seitsemän.

2. Mitä tietoa seksitautien ehkäisystä on jo yhteisöpedagogiopiskelijoilla?

Tähän tutkimuskysymykseen vastaa opinnäytetyöni empiirinen osuus. Yhteisöpedagogien tietous seksitautien ehkäisystä ei lisäännä korkeakouluopinnoissa, vaan yhteisöpedagogeilla on aikaisemmin opittua tietoutta asiasta. Yhteisöpedagogien opintosuunnitelmallinen koulutus seksuaalikasvatuksen suhteen löytyy aikaisemmin kirjoitettuna teoriakappaleesta kolme alaotsikolla 3.3 Yhteisöpedagogien opintosuunnitelmallinen tieto.

3. Mitä tulee ottaa huomioon, kun lisätään nuorten tietoja, taitoja ja asenteita (positiivisia asenteita ehkäisyn käyttöön) seksitautien ehkäisystä – Hivpointin näkökulma aiheeseen?

Tutkimuskysymykseen teoria on esitelty yhdessä tilaajan, tilaajan omistaman ja tekemä seksuaaliterveyden työkalupakin ja seksuaalikasvattajan käsikirjan kanssa. Sek-

suaaliterveyden työkalupakki on muovinen salkku, mikä sisältää kirjan, liitteitä, kondomeja ja paljon muuta. Yhdenvertainen seksuaalikasvatus on tärkeää, jotta kaikki nuoret saavat itselleen sopivia tietoja ja turvataitoja. Seksuaalikasvattajan käsikirja sisältää tehtäviä ja teoriaa, joita on avattu kappaleessa numero viisi.

7.3 Osallistava menetelmä

Osallisuus koskee monia, kuten opiskelijoita, opettajia ja muuta henkilöstöä. Osallisuus on avain osaamisen karttumiseen ja hyvinvointiin. Opiskelijoiden kollektiivisen asiantuntijuuden kehittymisessä ja opintoihin kiinnittymisessä on osallisuudella suuri merkitys. Osallistava opetus sisällyttää sosiaalisten ja kulttuuristen tilojen luomisen, jossa tutkitaan avoimesti kohteena olevaa ongelmakenttää ja rakennetaan tietoa prosessista. Viime vuosikymmenien aikana korkeakoulutus on radikaalisti yleistynyt, joka vaikuttaa korkeakoulutuksen luonteeseen. Kehitys on luonut opetukselle muutoksia, joissa on hankaluutta pitää kiinni osallistavasta opetuksesta ja aktiivisesta opiskelijoiden kannustamisesta erilaisiin yhteisöihin. Korkeakouluihin on muodostunut moninaisia yksilöllisiä opetus- ja opiskelukulttuureita. Osallistava korkeakoulutus lisää opiskelijoiden aktiivista toimijuutta yhteiskunnallisesti ja voimaannuttaa yksilötasolla. Osallistavalla korkeakoulutuksella on tilaisuus edistää yhteiskunnan, yhteisön ja yksilöiden hyvinvointia. (Annala, Kalli, Korhonen, Mäkinen, Vehviläinen & Svärd 2012, 8-10)

Toiminnallisten ja osallistavien menetelmien avulla saadaan nuorten ääni kuuluviin erilaisissa kehittämisen tehtävissä. Pedagogisesti on haasteellista tehdä osallistavaa ohjausotetta hyödyntävää oppimisympäristöä, jossa yksittäiset opiskelijat saavat itselleen työkaluja toimia yhteisöpedagogikoulutuksen luomina ammatinharjoittajina. Osallistavan menetelmän haasteisiin auttaa ainoastaan hankkeissa mukana oleminen ja tätä kautta käytännön toiminnan kokeminen, niin onnistumisissa kuin haasteissa. Teoriaopinnoissa ei voi oppia pääomaa, joka tulee osallistavalla otteella toteutetusta tapahtumasta tai nuorten kanssakäymisestä. (Ali-Melkkilä 2017, 25-31)

7.4 Verkkokoulutuksen menetelmät

Nykyaikana teknologia on mukana arjessa, jota virtuaalisuus edellyttää ja tällöin on luonnollista pitää virtuaaliopetusta ja ylipäätään ylläpitää virtuaalisuutta. Oppijan

halu ottaa vastuuta oppimisestaan korostuu verkko-opetuksessa ja verkkoympäristössä. Olemassa oleva pedagoginen osaaminen auttaa valitsemaan oppimiseen parhaat välineet ja ratkaisut, lisäksi teknologian hallinta säästää oppijan voimia ja tehostaa työskentelyä. Virtuaalisten oppimisympäristöjen varaan voi rakentaa oppimistapahtuman, jotka ovat kokonaisia tuoteratkaisuja. Verkon yhdistelmillä, kuten sosiaalinen median ja yksittäisten tuotteiden kombinaatioilla, voidaan rakentaa eheä opiskelukokemus. Verkon välineitä voi yhdistää luonnollisesti perinteiseen opetukseen. (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, luku Verkko ja verkostunut oppiminen ovat nykypäivää.) Tärkeää opetuksessa on huomioida, ettei kokonaisuus pirstaloitu ja että kokonaisuus pysyy yhtenä, vaikka käyttäisi mukana sosiaalista mediaa. Materiaali, mitä käytetään opetuksessa, on oltava helposti hahmotettavissa. Itsetarkoituksena sosiaalisen median käyttöä opetuksessa ei voi pitää. Parhaiten sosiaalinen media soveltuu asioihin, joissa tehdään yhteistyötä. (Sosiaalinen media hyötykäyttöön 2016.)

Verkon useimmat ratkaisut on suunniteltu vuorovaikutuksen ja yhteistyön välineiksi. Virtuaalinen oppimisympäristö on usein toiminnan keskiössä. (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, luku Virtuaaliset välineet – oppimisympäristöt ja muut ratkaisut.) Ne sisältävät vuorovaikutuksen ja valmistamiseen liittyvät valmiit välineet, jotka ovat hyödyllisiä sekä tekijälle, että osallistujille. Valmiit virtuaaliset oppimisympäristöt seuraavat osallistujien aktiivisuutta samalla kun kertovat kurssin pitäjälle tietoa osallistujien aktiivisuudesta. Takarajat tehtävien palautukselle ja etätentti-toiminnot ovat löydettävissä myös valmiina välineinä oppimisympäristössä. Kyseiset ympäristöt yleensä integroituvat oppilaitoksen käyttäjähallintoon niin, että käyttäjä tunnistautuu järjestelmässä ennen käyttöä ja ainoastaan käyttäjiksi tunnistetut pääsevät käsiksi järjestelmän tallennettuihin opetusmateriaaleihin. Moodle, nykyiseltä nimeltään BB Open LMS- alusta on avoimen lähdekoodin oppimisympäristö. Se sisältää paljon ominaisuuksia ja on hyvin modulaarinen. Alusta on hyvin selkokielen, kuten kurssit, osiot ja yksittäiset tehtävät ovat niiden oikeilla nimillä. Perustoimintoina ovat arviointi, monivalintatehtävät, kysely, sanasto, keskustelufoorumit, oppitunti, tietovisa, työpajat, wikitietämyspankki ja pikaviestintä. Täten oppimisympäristö rakentuu kursseista, jotka ovat monipuolisia tehtävien ja materiaalien valossa. Oppimisympäristö pyrkii jäljittelemään yhteisöllistä tiedonrakentelua ja todellisen elämän tilanteita, jolloin tuote pedagogisesti lähtee sosiaalisen konstruktivismin periaatteesta. (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, luku Virtuaaliset oppimisympäristöt.)

8 VERKKOKOULUTUSPILOTTI

Tässä kappaleessa käsittelen opinnäytetyön empiirisenä osuutena toteutettua Nuorten seksitautien ennaltaehkäisy - verkkokoulutuspilottia. Pilotti on tehty yhteistyössä Humanistisen ammattikorkeakoulun kanssa, jossa hyödynnettiin Hivpointin, eli tilaajan seksuaalikasvatuksen materiaaleja. Verkkokoulutuspilotti oli aktiivisena 6.3.2020-27.3.2020 välisen ajan. Kyseinen pilotti on ensimmäinen laatuaan ja innovatiivinen, koska opiskelijan tekemää verkkokoulutusta ei ole aikaisemmin toteutettu Humanistisessa ammattikorkeakoulussa. Verkkokurssin luominen tapahtui ilman lehtorin avustusta tai opintoja. Innovatiivisuus tulee myös esille materiaalin ja kurssin sisällöstä, koska kurssin pohjana käytettiin Hivpointin seksuaalikasvatuksellisia materiaaleja Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogiopiskelijoille.

8.1 Verkkokoulutuksen alusta

Verkkokoulutuksen alustana toimi Humanistisen ammattikorkeakoulun BB Open LMS verkkoympäristö (ent. Moodle), johon koulun oikeuksilla lisättiin ainoastaan Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijoita. Alusta on Humakin verkko-opintojen pohja, jossa opiskelijat suorittavat kursejaan verkossa. Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijatunnuksilleni lisättiin lehtoritoiminnot yhteen kurssipohjaan, josta muotoilin materiaaleilla ja erilaisilla suoritusta vaativilla rakenteilla Nuorten seksitautien ennaltaehkäisy – kurssin.

Verkko-opintoympäristön ollessa BB Open LMS, kurssipohjan omistaa Humanistinen ammattikorkeakoulu. Yhteisöpedagogiopiskelijoille kurssin omistajuus näyttäytyy Humanistisena ammattikorkeakouluna, koska kurssi toteutetaan heidän oppilaitoksensa ja opintojensa mukaisesti. Hivpoint omistaa kurssilla hyödynnetyt aineistot ja materiaalit. Kurssia elävöittääkseni käytin Hivpointin omistuksessa olevia kuvia ja menetelmiä.

8.2 Tavoitteet

Tavoitteena kurssilla on kartoittaa yhteisöpedagogien tietoutta seksitautien ennaltaehkäisystä ja puheeksi otosta nuorten kanssa. Tavoitteena on myös saada seksuaalikasvatuksesta positiivista ja neutraalia, pelottelun ja negatiivisuuden sijaan. Opiskelijoille määritetyt tavoitteet olivat lisätä tietoutta seksitautien ehkäisystä nuorten parissa tehdyssä työssä, herättää opiskelijoiden kiinnostus aihetta kohtaan, lisätä tietoa opiskelijoille ammatillisesta näkökulmasta, edistää opiskelijoiden valmiuksia puhua nuorten kanssa ehkäisystä, edistää valmiuksia kondomista puhumiseen nuorten kanssa ja rohkaista pitämään seksuaalikasvatusta.

Omat tavoitteet kurssilla oli saada opiskelijoita kiinnostumaan seksuaalikasvatuksesta, kartoittamaan tietoutta, tehdä innovatiivinen kurssi ja lisätä Humanistisen ammattikorkeakoulun opintoja seksuaalikasvatukseen liittyen. Hivpointin tavoitteena oli saada tietoa teorian ja menetelmien toimivuudesta, lisätä neutraalia seksuaalikasvatusta ja edistää opiskelijoiden opintoja.

8.3 Kohderyhmä ja ketä tutkitaan

Kurssin toteutin Humanistiselle ammattikorkeakoululle, mutta kohderyhmäksi halusin valita opintojani vastaavan koulutusohjelman, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelman. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmassa koin olevan eniten seksuaalikasvatukseen liittyviä opintoja verrattuna muihin koulutusohjelmiin. Yhteisöpedagogeiksi opiskelevat olivat kurssin alkuperäinen kohderyhmä, jolloin ymmärsin, että kohderyhmää pitää tiukentaa. Kurssin kohderyhmäksi valikoituivat yhteisöpedagogiopiskelijat pääkaupunkiseudun toimipisteistä, jotka olivat suorittamassa ensimmäistä tai toista opintovuottaan. Alkupään opintoja suorittavat opiskelijat ovat helpommin aktivoitavissa uuteen kurssiin kuin loppupään opintoja suorittavat, koska kolmannen ja neljännen opintovuosien oppilaat ovat harjoitteluissa tai suorittaneet kaikki läsnäolo-opetusta vaativat kurssit.

8.4 Koulutuksen toteutus

Koulutus toteutettiin ainoastaan verkkosisältönä ja kaikki tehtävät olivat verkossa tehtäviä. Kurssin tavoitteena opiskelijoilla oli antaa palautetta kurssin ulkoasusta, toimivuudesta ja mielenkiintoisuudesta. Koulutus tehtiin nopealla aikataululla ja avattiin

opiskelijoille 6.3.-27.3.2020 väliselle ajalle. Opiskelijoilla oli siis 21 päivää aikaa suorittaa kurssipilotti, jotta sai yhden opintopisteen. Lisäksi palkinnoksi opiskelijat suorituksesta saavat todistuksen, Seksuaalikasvattajan käsikirjan (Oinonen & Susineva, Hivpoint 2019) verkkoversiona ja muutaman Hivpointin esitteen aiheista ylpeys (Liite1) ja seksitaudit (Liite2).

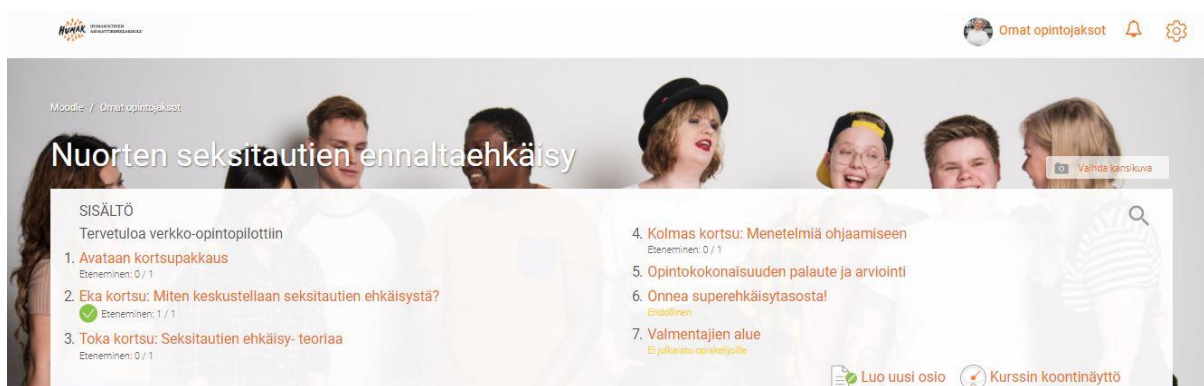
Verkkokurssin tekeminen ei ollut aikaisemmin tuttua, joten turvauduin käymään nopean valmennuksen BB Open LMS alustasta ja perehdyin siihen myös itsenäisesti. Verkkokurssin tekemiseen käytin aikaa kuukauden verran ennen kuin opiskelijat lisättiin kurssille. Tekemisessä tuli kiire, koska samaan aikaan ilmeni muutamia omistajuuteen liittyneitä seikkoja, jotka kaipasivat sillä hetkellä enemmän huomiota. Kurssi saatiin suunnitellusta aikataulusta käyntiin muutaman päivän myöhässä ja sen kanssa oli myös haasteita. Kurssille ei pystynyt itse lisäämään oppilaita, vaan sen teki luvat omaava henkilö oppilaitokselta. Päädyimme lisäämään kaikki kohderyhmässä oletetut oppilaat verkkokurssille ja lisäämään kurssille laatikon, jonka kautta pystyi ilmoittautumaan ulos kurssilta. Opiskelijoita poistuikin muutamia kymmeniä, mutta lopulliseksi kurssilla olevien opiskelijoiden määräksi tuli 51. Näistä suorittaneita ja osallistuvia oli noin 18 henkilöä, tätä käsitellään syvällisemmin tuloksissa.

Kurssin aloituksen yhteydessä oli tarkoitus lisätä viesti Peppiin, Humakin sisäiseen viestintäalustaan, jossa kehoitin ja aktivoin opiskelijoita osallistumaan kurssille. Tätä viestiä ei koskaan julkaistu, koska kurssille lisättiin kaikki samaan aikaan ja kurssille laatikko, josta pystyi poistumaan kurssilta. Kurssin aikana varauduin olemaan tavoitettavissa ja lisäsin kurssille omat yhteystietoni, mistä minut tavoittaisi, jos halusi henkilökohtaista neuvontaa. Kurssin aikana pystyin tavoittamaan opiskelijat kurssin tiedotteiden kautta, jotka tulivat heidän sähköpostiinsa ja tämän lisäksi käytössä oli kaikille avoin viestipohja Humak Café, jossa käytiin läpi yleisiä asioita kaikkien nähden.

8.5 Substanssi eli asiasisältö

Aiheena koulutuksessa oli seksitautien ennaltaehkäisy nuorten keskuudessa. Yhteisöpedagogit opiskelevat koulutusohjelmassa, jossa nuorisotyö on keskeinen osa opintoja ja näin ollen sisällön rajaaminen nuorisoon oli tarpeellinen, jotta opinnäytetyön aiheesta ei olisi tullut liian laaja. Koin seksitautien ennaltaehkäisyn rajauksena tarpeellisen tiiviiksi, koska seksuaalikasvatus kokonaisuutena on todella laaja ja vaatisi paljon enemmän kuin yhden verkkokurssin.

Verkkokurssilla ideana oli tehdä erilaisia osioita, jotka sisältävät Hivpointin tuotettua materiaalia mielekkäästi ja hyvin rajattuna. Yhdessä tilaajan kanssa mietimme osioita ja päädyin tekemään kolme varsinaista osiota, etusivun ja kolme sisällöllistä osiota. Etusivun jälkeen lisäsin osion Avataan kortsupakkaus, jossa sisältönä oli opintojakson kuvaus ja kevyttä seksuaalikasvatukseen liittyvää sosiaalisen median sisältöä musiikkilistan, podcastien ja Instagram-tilien muodossa. Avataan kortsupakkaus – osion jälkeen etenin kolmeen varsinaiseen osuuteen Eka kortsu, Toka kortsu ja Kolmas kortsu -osiot, joissa ensimmäisessä käsiteltiin opiskelijoiden omia kokemuksia Hivpointin tuottaman videon kautta, seuraavassa käsiteltiin teoriaa seksitaudeista ja viimeisessä käsiteltiin Hivpointin tuottamia nuorten kanssa seksitautien käsittelyyn suunnattuja menetelmiä. Seuraavaksi lisäsin Opintokokonaisuuden palaute ja arviointi -osion, jossa opiskelijat saivat tehdä itsearviointin ja antaa suoraa palautetta palautelaatikkoon. Viimeinen Onnea superehkäisytestasta! – osio oli suoritusten mukaan ehdollinen, jonka sai auki vain suorittamalla tehtävät. Osiossa oli opiskelijoille luvatut palkinnot, eli Seksuaalikasvattajan käsikirja ja esitteet. Todistus ja opintopiste tulevat heille myöhemmin kurssista. Tässä alla kuva verkko-opintokokonaisuuden osioista.

Kuva 1. Verkko-opintopilotin sisältö ja osiot BB Open LMS alustalla.

Opiskelijoiden varsinaisena tehtävänä oli antaa kurssista palautetta. Saadakseni opiskelijat käsittelemään aihetta, oppimaan siitä jotain ja käyttämään aineistoja oli lisätävä verkkokurssin mukaisesti kurssitehtäviä. Kurssitehtäviä oli opiskelijoilla kolme. Eka kortsu – osiossa tehtävänä opiskelijoilla oli kuvata 3-5 minuutin kestoinen video itsestään käsittelemässä aikaisemmin katsottua videota, muistelemassa omaa seksitaudeista annettua seksuaalineuvontaa ja kertomassa oman kokemuksen vaikutusta seksuaalikasvatukseen nuorten parissa. Toka kortsu – osiossa tehtävänä opiskelijoilla oli monivalintatesti ja samalla testin sisälle oli upotettu palautelaatikot. Kolmas kortsu

– osion tehtävänä opiskelijoilla oli keskustella alustalle upotetussa keskusteluhuoneessa menetelmistä, vastaten kolmeen kysymykseen yhdellä vastauksella. Keskusteluhuoneen kysymykset liittyivät mielenkiintoisimman menetelmän valintaan, menetelmien käyttöön, menetelmien hyvien ja huonojen puolien esille tuomiseen, menetelmien soveltuvuus erilaisille kohderyhmille, kohderyhmien muoto, menetelmien käyttäjään ja uusien ideoiden luomiseen. (Liite3)

Teoriat, kuvat ja materiaalit olivat Hivpointin tuottamia ja omistamia. Avataan kortsupakkaus – osiossa materiaalit olivat keräämiäni erilaisena sosiaalisen median työkaluna. Spotify- lista Ylex:n kesäkumibiiseistä, erilaisia Podcasteja, joissa käsiteltiin seksuaalisuutta, seksiä tai seksuaalikasvatusta ja Instagram tilejä, jotka olivat seksuaalikasvattajia tai -neuvoja. Eka kortsu – osiossa käytin Hivpointin sivuilta videota ”Ehkäisy lisää nautintoa!”, joka on minuutin pituinen video kondomin käyttömukavuudesta ja tietouden lisäämisestä. Toka kortsu – osio koostui teoriasta, joka on otettu Hivpointin sivuilta, sekä Just Wear It – sivustolta, jonka omistajuus on Hivpointilla. Teoria osuudessa oli myös Puheeksi oton kortti, joka on Hivpointin materiaalia. Kolmas kortsu – osion materiaalit olivat menetelmiä, joita voi hyödyntää nuorten kanssa seksitautien ennaltaehkäisytyötä tehdessä. Menetelmänä esittelin Seksuaaliterveyden työkalupakin, Arvaatko? – sanaselitys pelin, Seksiä on monenlaista – kuvakortit, nuorten verkkosivut (www.justwearit.fi), draama esitys/näytelmän ja sarjakuvatehtävän. Kaikki käytetyt menetelmät pois lukien Seksuaaliterveyden työkalupakin ovat Seksuaalikasvattajan käsikirjasta.

8.6 Palautteen keruu koulutuksesta

Palautetta keräsin koko verkkokurssin ajan, joka oli 21 päivän ajan voimassa. Verkkokurssi pohjalla oli osioiden sisälle upotettuna palautekyselyitä ja tentti, josta voi kerätä palautetta. Palautetta keräsin lähes jokaisessa kurssin osiossa. Avataan kortsupakkaus – osiossa, Eka kortsu – osiossa ja Kolmas kortsu – osiossa normaalilla palautekyselyllä, joissa oli yksi asteikkokysymys arviointina 1-5 ja loput avonaisia kysymyksiä. Toka kortsu – osiossa palautetta kysyin monivalintatestin sisällä kahdella avonaisella kysymyksellä. Opintokokonaisuuden arviointi ja palaute – osiossa oppilaat itse arvioivat omaa suoriutumistaan siihen tehdyllä kyselyllä ja antoivat avointa palautetta kursista palautelaatikossa.

9 TULOKSET JA NIIDEN ARVIOINTI

Tässä kappaleessa käsitellään enemmän verkkokoulutuspilottin tuloksia ja pyritään ymmärtämään tuloksia arviointini kautta. Tulokset koostuvat verkkokoulutusohjelman tehtävien ja palautteiden sisällöstä, joita opiskelijat antoivat pilotista. Tulosten arviointi tapahtuu laadullisen tutkimuksen mukaisesti. Arviointiin kerätään tuloksia aihekategorioiden avulla ja havainnollistetaan taulukoiden sekä ajatuskarttojen avulla.

9.1 Tehtävien tulokset ja analyysi

Osioiden oli yhteensä kolme tehtävää yhteisöpedagogiopiskelijoille, jotka olivat kaikki jaettu omiin osioihinsa ja nimetty Eka kortsu – osioksi, Toka kortsu – osioksi ja Kolmas kortsu – osioksi. Esittelen alla tehtävät erillisinä kappaleina ja näiden tehtävien pohjalta esittelen ja analysoin tulokset.

9.1.1 Tehtävä 1: Kuvaa klippi itsestäsi

Tehtävän palautti kurssipohjalle yhteensä 14 opiskelijaa. Yhden opiskelijan kanssa sovimme vaihtoehtoisen palautustavan suoraan henkilökohtaiseen numerooni viestintäsovelluksen kautta. Materiaalin läpikäyntiä varten videot oli litteroitava kirjalliseen muotoon. Opinnäytetyössä käsittelemme opiskelijoiden videoita litteroidussa muodossa. Ainoastaan minä pystyin tarkastelemaan videoita kurssialustalla, joten ne eivät olleet julkisia ja niitä hyödynnettiin ainoastaan opinnäytetyön toteuttamisessa.

Tehtävän toteutustapa oli video, mutta tuloksista huomasin, että muutamat opiskelijat ovat toteuttaneet tehtävän muutamalla eri tavalla, kuten Prezi-esityksenä, ääniteenä ja videona, missä ei ole kuvaa. Toteutus oli vapaata videon osin, mutta kurssin edistymisen kannalta oli ilahduttavaa, että opiskelijat hyödynsivät muitakin toteutustapoja. Tehtävän kysymykset olivat 1. Mitä ajatuksia Ehkäisy lisää nautintoa! -video sinussa herätti? 2. Miten sinulle on puhuttu ehkäisystä? ja 3. Miten oma kokemus mielestäsi vaikuttaa nuorten parissa tehtävään seksuaalikasvatukseen? Kokonaisen tehtävänannon löydät liitteenä (Liite 4).

Ensimmäiseen kysymykseen opiskelijat vastasivat erittäin positiivisesti ja videota pidettiin hyvänä ja hauskana. Ennen kaikkea ehkäisyvälineet oli esitelty hyvin, kattavasti

ja videon nimensä mukaisesti pilaamatta nautintoa. Yhdeksän opiskelijaa 15 opiskelijasta vastasi, että ehkäisyvälineet olivat hyvin kattavasti esiteltynä. Lisäksi opiskelijat kehuivat videon luonnollisuutta, väritystä ja positiivisuutta.

”-- siin näky kaikki noi suojat tai eri vaihtoehtoi, just kortsut ja suuseksisuoja ja et oli liukkari, mist tuntu et ainakaa itelle ei oo puhuttu kauheesti tai suuseksisuojistakaan, mutta ihanasti ne oli huomioitu.” (Henkilö 10)

Toiseen kysymykseen vastaukset olivat oletettua runsaampia, mutta varsinaiseen kysymykseen ei vastattu välttämättä suoraan. Kaikki 15 opiskelijaa vastasivat seksuaalikasvatusta olleen yläasteella, mutta osa vastaajista koki sen olleen liian vähäistä tai tuntuneen hyvin oudolta. Kotona tapahtuneesta seksuaalikasvatuksesta yhdellä opiskelijalla oli kokemusta, kun taas seitsemän henkilöä mainitsi videossaan, ettei kotona tai vanhemmilta saatu seksuaalikasvatusta. Viisi opiskelijaa mainitsi olleensa itse perehtynyt asiaan erilaisia tiedonhakumenetelmiä käyttäen ja kuusi mainitsi käyneensä terveysalan ammattilaisen kanssa keskustelua seksuaaliterveydestä.

”Muistan et se on näyttäny meille kondomin käyttöä, et se laitto sen siihen kurkun päälle ja tälläst ja hirveesti hihiteltiin siellä luokassa ja mä en oikeestaan muuta muista siitä, miten mulle on puhuttu ehkäisystä.” (Henkilö 11)

Kolmas kysymys koski opiskelijoiden näkökulmaa oman kokemuksen vaikutuksesta seksuaalikasvatukseen. Kysymykseen vastattiin laajasti ja yhdeksän 15 opiskelijasta koki oman kokemuksen vaikuttavan paljon seksuaalikasvatukseen ja siihen, mitä kasvattaja itse antaa nuorille. Toiseksi eniten opiskelijat nostivat videoissaan esille kokemuksen tuoman avoimuuden ja rohkeuden keskustella asioista nuorten parissa. Kuusi 15 vastaajasta koki kokemuksen tuovan lisää rohkeutta ja avoimuutta seksuaalikasvatukseen. Kolmanneksi isoin esille noussut teema vastauksissa oli asioiden käsittely ammatillisesti kokemuksen pohjalta ja sen tuoman oman asenteen käyttö seksuaalikasvatuksessa kohdistuen nuoriin. Toisin sanoen vastaajat kokivat oman kokemuksen tuovan tai haavoittavan ammatillista seksuaalikasvatuksen työtettä.

Tehtävän oli vapaamuotoinen video, joten vastaajilla oli todella erilaisia vastauksia ja näin ollen niiden analysoiminen oli hieman haasteellista. Videoissa tuli esille myös hyviä yksittäisiä näkökulmia, jotka tukevat tutkimuskysymykseen vastaamista aikaisemmasta opitusta tiedosta yhteisöpedagogeilla. Toisen kysymyksen kohdalla ainakin

kolme vastaajista nosti oman ikänsä suhteessa kysymykseen esille. Toisessa kysymyksessä muutamalla vastaajista nousi esille uskonnollinen näkemys seksuaalikasvatukseen ja oma kokemus uskonnon vaikutuksesta seksuaalikasvatukseen.

” Sitä sellasta uskonnosta tulevaa et se on sellasta syntistä ja likaista ja hävettävää se seksi ja että on ihailtavaa, että seksiä ensinnäkin harrastaa vasta sitten kun on mennä naimisiin ja jotain kaikkea muuta tälläst.” (Henkilö 11)

Yksi vastaajista halusi avoimempaa keskustelua seksuaalikasvatuksesta ja toivoo, että asiat olisivat normaaleja ja lähestyttäviä, mutta videon lopuksi toteaa, että ”Onneks kukaa muu ei näe tätä videoo.” Muutamat opiskelijat nostivat videon aikana esille kurssin hyödyllisyyttä siinä suhteessa, että haluaisi hyödyntää kurssia omalle lapselleen. Yksi vastaajista nostaa kolmannessa kysymyksessä esille kehitysvammaisten seksuaalikasvatuksen.

” Sit mä mietin, että mun tälle mun omalle teinille 13- vuotiaalle niin mietin että tän tyyppinen tietysti kuinka tarpeellista tää seksuaalikasvatus on ja sehän on tosi tarpeellista, mutta että hän ei ainakaan tällä hetkellä halua sitä kuulla minulta ja on ehkä pikasen liian nuori siihen tai jotenkin se hänen oma halunsa ei oo vielä sellainen et asiasta voitais puhua ja siihen olis tosi kiva saada sellanen luonteva tapa, että se olis semmoinen luonnollinen asia, että koen että mulla on vielä itselläni harjoteltavaa tän asian suhteen ja ehkä se oma kokemus vaikuttaa siihen.” (Henkilö 15)

”-- mietin myös et esimerkiksi niiku kehitysvammaisille nuorille, et miten heille sit voidaan tuoda tää seksuaalisuus ja seksi.” (Henkilö 15)

9.1.2 Tehtävä 2: Monivalintatesti

Tehtävänä monivalintatesti koostui aikaisemmin luettuun teoriaan liittyvistä monivalintaväittämistä (Liite 5). Tuloksissa vertaan, mitä vastauksia oppilaat olivat eniten valinneet testin aikana ja harjoituksen oli tarkoitus olla kokeilu aiheen toimivuudesta opiskelijoilla ja kuinka hyvin monivalintatesti palvelee aihetta. Testin kaikki vastaukset olivat oikein, jolloin kaikki opiskelijat saivat täydet pisteet. Tärkein anti opiskelijalle oli tutustua seksuaalikasvatuksen materiaaleihin itsenäisesti ja antaa palautetta suoritustavan toimivuudesta aihe huomioon ottaen, ei niinkään keskittyä suoritukseen. Mielenkiintoisinta tuloksista oli huomata, minkä kyseisistä vaihtoehdoista opiskelijat valitsivat ja tuliko palautteessa opiskelijoilta huomiota siitä, että kaikki vastaukset olivat oikeita vaihtoehtoja. Palautetta käsitellään osiossa 9.3.3. enemmän.

Ensimmäisessä väittämässä 14 opiskelijaa 17 opiskelijasta vastasi vaihtoehdon c. suuseksisuojan voi tehdä kondomista. Teoriamateriaaleissa tätä nostettiin esille käytännöllisyyden näkökulmasta materiaalisivujen alussa, joten tämä on opiskelijoille ollut tutuin vaihtoehto väittämistä.

Toisessa väittämässä tilanne oli tasainen väittämän a. HIV:n lailla muutkin seksitaudit voivat tarttua suojaamattomassa emätin- ja anaaliyhdynnässä sekä suuseksissä ja c. On tärkeää tietää oma tilanteensa, jotta saa tarvittaessa oikean hoidon, eikä tietämättään tartuta seksitautia toiseen ihmiseen. Mielenkiintoista on, että tässä kohdassa opiskelijat ovat jakautuneet tasan kahden väittämän osalta.

Kolmannessa väittämässä kahdeksan 17 vastaajasta vastasi väittämän d. klamydia hoidetaan suun kautta otettavilla antibiooteilla. Noin puolet vastasi d. väittämän, joka on varmasti tutuin myös yläasteen seksuaalikasvatuksesta. Moneen seksitautiin on olemassa lääkitys hoitomuotona.

Neljännessä väittämässä 11 vastaajaa, 17 vastaajasta vastasi väittämän a. Tarttuu suojaamattomassa emätin- ja anaaliyhdynnässä sekä suuseksissä. Kyseessä oli kondylooman tarttuminen. Opiskelijoista selkeästi suurin osa valitsi tämän vaihtoehdon väittämistä ja vastausten suuresta määrästä päätettiin, että seksitautien tarttumismekanismi ovat tuttuja vastaajille.

Viidennessä väittämässä jälleen 11 vastaajaa, 17 vastaajasta vastasi väittämän c. Herpekseen ei ole parantavaa hoitoa, mutta oireita voidaan tehokkaasti lievittää. Tämä kertoo siitä, että herpes seksitautina on tuttu vastaajilla. Herpes on myös muulla tavoin leviävä tauti, joten se voi tästäkin syystä olla tunnetumpi.

Kuudennessa väittämässä 15 vastaajaa, 17 vastaajasta vastasi väittämän a. Kondomi oikein käytettynä antaa tehokkaan suojan seksitauteja vastaan. Suurin osa yhteisöpedagogiopiskelijoista tietää kondomin olevan luotettava seksitaudin ehkäisyväline. Kurssilla painotettiin heti etusivulla kondomin olevan ainoa seksitauteja ehkäisevä väline.

Seitsemännessä väittämässä 13 vastaajaa, 17 vastaajasta vastasi väittämän a. Liukuvoide tekee seksistä liukuvampaa ja siten nautinnollisempaa, oli sitten kyse sormin tai seksivälineillä hyväilemisestä, tai emätin- tai anaaliyhdynnästä. Väittäjä sai suuren

osan opiskelijoiden vastauksista, joten tästä päätellen liukuvoide on tuttu tuote aikaisemmin todetun kondomin lisäksi.

Kahdeksannessa väittämässä tulokset menivät hyvin lähelle toisiaan, mutta 10 vastaajaa, 17 vastaajasta vastasi väittämän b. Seksitaudit voivat tarttua myös seksilelujen ja välineiden kautta seksitilanteessa, jossa ne ovat yhteisessä käytössä. Tämä vahvistaa sitä näkemystä, että seksitautien tarttumismekanismit ovat tuttuja vastaajille.

Yhdeksännessä väittämässä 13 vastaajaa, 17 vastaajasta vastasi väittämän a. Käyttämällä sisäistä kondomia (femidom) emättimessä tai anaalissa, emätin- ja anaaliyhdyntäessä. Suurimmalle osalle vastaajista naisten kondomi eli femidom on tuttu ja tietävät, että sitä voi käyttää muissakin seksitavoissa kuin emätinyhdyntäessä.

Väittämässä 10, kaikki vastaajat vastasivat väittämän a. Kannusta nuoria tutustumaan ennakkoluulottomasti erilaisiin kondomeihin, suuseksisuojaan ja liukuvoiteisiin myös jatkossa. Yhteisöpedagogiopiskelijoita oli selvästi verkkokurssilla kiinnostanut aiheen puheeksi ottaminen nuorten kanssa. Verkkokurssilla teoriamateriaaleissa oli erillinen tiedosto, puheeksi ottamisen kortti, joka sisälsi paljon teoriaa tämän väittämän aiheesta.

9.1.3 Tehtävä 3: Chattaillaan menetelmistä

Chattaillaan menetelmistä – tehtävässä opiskelijat olivat tutustuneet Kolmas kortsu-osion menetelmiin ja tämän jälkeen vastasivat yhdellä viestillä kolmeen ennalta kirjoitettuun kysymykseen. Yhteensä ennalta kirjoitettuja kysymyksiä oli kahdeksan ja niistä opiskelijat vapaavalintaisesti valitsivat kolme, joihin halusivat vastata (Liite 6). Kysymyksissä ”miten menetelmiä voisi käyttää?”, ”kenelle menetelmät soveltuvat ja kenelle eivät?” ja ”heräsikö uusia ideoita?” oli vain muutamia vastauksia, joten niiden tuloksia ei käsitellä syvällisesti. Kysymyksissä ”missä ympäristöissä menetelmiä voisi käyttää?” ja ”minkälainen ryhmä menetelmien kanssa pitää olla? Vaiko mahdollisesti yksilö?” oli viisi vastausta, joten niitä käsitellään hiukan syvällisemmin.

Eniten vastauksia keräsi kysymys ”mikä menetelmä oli mielenkiintoisin?”, johon vastasi 13 henkilöä. Toiseksi eniten vastauksia keräsi kysymys ”menetelmien hyviä ja huonoja puolia?”, johon vastasi yhteensä 10 henkilöä. Kolmanneksi eniten vastauksia keräsi kysymys ”kuka voi käyttää menetelmiä?”, johon vastasi kahdeksan henkilöä 17

henkilöstä. Kolmeen eniten vastauksia keränneeseen kysymykseen paneudutaan syvällisemmin, kuin muihin. Positiivista oli huomata, että kaikkiin ennalta kirjoitettuihin kysymyksiin tuli vastauksia.

Mielenkiintoisimpaan menetelmään vastasi suurin osa kurssin suorittaneista. Vastauksista ilmenee Arvaatko? - sanaselityspelin olleen mielenkiintoisin menetelmä. Draamaesitys, kuvakortit ja sarjakuvatehtävä olivat myös vastaajien mielestä mielenkiintoisia.

”Pidin eniten sanaselityspelistä. Aliaksen tyylinen peli on spontaani ja hauska minun mielestäni. Voi huudahtaa mitä ekana tulee mieleen.”

Toiseksi eniten vastattuun kysymykseen menetelmien hyvistä ja huonoista puolista vastasi yli puolet kurssin suorittaneista. Hyvinä puolina vastattiin menetelmien olleen toiminnallisia, monipuolisia ja osallistavia. Menetelmät kannustavat toisen ihmisen asemaan asettumista ja osalle ihmisistä ne toimivat hyvin. Nuorelle menetelmät tekevät aiheesta normaalin, antavat helpon tavan keskustella ja oppia aiheesta. Vastaajat pitivät myös menetelmien monikielisydestä. Huonoina puolina vastaajat toivat esille nuorille koituvia hämmennyksen, nolostumisen, ujostumisen, arkuuden ja kiusaantumisen tunteita sekä ääneen puhumisen vaikeuden. Lisäksi vastaajat nostivat esiin, että kaikki menetelmät olisivat voineet olla monikielisiä.

”Menetelmien huonoja puolia ovat ne, että kaikki eivät sovi kaikille. Joku nuori voi kokea sanaselityspelin taikka draaman ahdistavaksi, mutta tutkii innolla verkkosivuja. Toisen mielestä taas verkkosivut ovat tylsät ja hän innostuu enemmän draamatyöskentelystä.”

Kolmanneksi eniten vastauksia keräsi kysymys ”kuka voi käyttää menetelmiä?”, johon vastasi puolet kurssin suorittaneista. Yhteisöpedagogiopiskelijat löysivät tähän vastaukseen runsaan määrän erilaisia toimijoita, jotka voivat hyödyntää kyseisiä menetelmiä työssään nuorten parissa. Listauksista eniten nousivat esille nuorisotyöntekijät, opettajat, kouluterveydenhoitajat ja vanhemmat. Pääsääntöisesti jokainen vastaajista mainitsi listansa ohessa, että kyseisiä menetelmiä voisi käyttää kuka vain ammattilainen, joka toimii nuorten parissa työkseen.

”Vanhemmat, sairaanhoitajat, terveydenhoitajat, kuraattorit, vapaaehtoiset ryhmän vetäjät, ohjaajat, nuorisotyöntekijät, sosionomit, maahanmuuttajien kanssa työtä tekevät, opettajat, some-vaikuttajat (podcastin tekijät, tubettajat etc.),

opettajat, life coachit, seksuaaliterapeutit...Jakoon vaan mahdollisimman laajalle, jotta seksuaalisuudesta puhumisesta tulee luonteva osa elämää.”

Kaksi saman määrän vastaajia kerännyttä kysymystä olivat ”missä ympäristössä menetelmiä voisi käyttää?” ja ”minkälainen ryhmä menetelmien kanssa pitää olla? Vaiko mahdollisesti yksilö?”. Käsittelen näihin kysymyksiin tulleet vastaukset ja muut vähemmän vastauksia keränneet kysymykset jäävät käsittelemättä, koska ne eivät ole tarpeeksi relevantteja. Eniten vastauksia keränneistä kysymyksistä sain tarpeeksi materiaalia vastatakseni ensimmäiseen tutkimuskysymykseen, joka koski verkko-opetuskokonaisuuden valmiuksien tarjoamisesta työskennellä nuorten seksuaalikasvatuksen parissa. Ympäristöön liittyvässä kysymyksessä vastaajat viittasivat menetelmien sopivan enimmäkseen nuorisotyön pariin, eli esimerkiksi nuorisotaloilla. Ryhmään liittyvässä kysymyksessä monet vastaajista olivat sitä mieltä, että menetelmät soveltuvat parhaiten pienryhmälle, koska isossa ryhmässä on naurunalaiseksi tulemisen pelko ja yksilökeskeisessä lähestymistavassa nuori tarvitsee turvallisuuden tunteen.

” Menetelmät sopivat mielestäni parhaiten pienryhmille, jotta kaikkien ääni heidän halutessaan tulisi kuulluksi. Menetelmiä voisi muokaten käyttää myös yksilön kanssa, jos sellainen tilanne tulee vastaan.”

9.2 Tehtävien arviointi

Kaiken kaikkiaan tehtäviin kertyi lähes tasaisesti sama määrä vastaajia, kuin palautteissakin. Tästä voi päätellä ohjeistuksen olleen melko selkeää, jollei todella selkeää. Videotehtävä oli ohjeistuksen takia hiukan muita tehottomampi, mutta monivalintatesti ja menetelmistä keskustelutehtävä olivat menestys. Kurssilla vastaajista huomasi, kuinka he olivat kiinnostuneita ja tiedonjanoisia kurssin edetessä eteenpäin. He panostivat kurssiin todella mainiosti, joka yllätti, koska oletus kurssille saapuvien opiskelijoiden määrästä oli pienempi, kuin mitä kurssin suorittaneita oli.

Varsinaisten tehtävien arviointi oli suoritusmerkintä, eli numeraalista arviointia opiskelijat eivät saaneet. Opiskelijat pystyivät itsearvioimaan oppimaansa ja lopuksi täydensivät itsearvioinnin halutessaan. Itsearvioinnista kerrotaan enemmän osiossa 9.4. Opiskelijoiden itsearviointi ja avoin palautelaatikko.

9.3 Palautteiden tulokset ja analyysi

Palautteita saatiin kerättyä yhteensä viidestä eri osiosta. Varsinaisia palautteen keräyslaatikoita oli neljällä osiolla, mutta viimeinen viides valinnainen osio osoittautui opiskelijoita hyödyttäväksi ja suureksi tulossaaliiksi.

9.3.1 Avataan kortsupakkaus – osion palaute

Osion oli tarkoitus olla mielenkiintoa herättelevä, hilpeä ja keventävä, mutta liittyen kuitenkin seksitautien ennaltaehkäisyyn aiheeseen. Sosiaalisen median yhdistäminen verkkokurssiin näkyi tuloksissa. Osion palaute oli ehdollinen, jotta vastaaja saisi opintopisteen lisäksi luvatut materiaalit.

Ensimmäisellä palautekysymyksellä selvitettiin mikä esitellyistä podcasteista oli opiskelijoiden mielestä mielenkiintoisin. Aluksi selkeästi mielekkäin podcast oli Auta Antti, mutta ajan mittaan mielekkäimmän tittelin sai Puhutaan tabuja – podcast. Kolmanneksi mielekkäin oli Kaverin puolesta kyselen – podcast.

” Puhutaan tabuja, sopivan tavallinen, juttelua hyvässä hengessä mutta puhuttiin kuitenkin todella suoraan ja rohkeasti omista kokemuksista.”

Toinen kysymys liittyi Ylex kesäkumibiiseistä tehtyyn soittolistaan, joka oli kuunneltavissa sovelluksessa Spotify. Kolme mielekkäintä kappaletta vastaajien mielestä olivat Kasmir – Vauvoja ft. SAARA, Cheek – Jossu ft. Jukka Poika ja Robin – Kesärenkaat.

”Ai oliko näitä pakko kuunnella... No okei, mä testaan ees muutaman! Oon kuullu näistä tosi monta. Oon aina pitänyt kesäkumibiisejä tosi myötähäpeällisinä ja miettiny, että tavottaako ne muka tosiaan nuorisoa tai ketään, ainakaan valistusmielessä? Ehkä mieleisin on Kasmirin ja Saaran Vauvoja, koska se on ainoa, josta oon yhtään tykänny. Edelleenkin vaikka nyt kuulin muutaman entuudestaan mulle tuntemattomankin! Se on oikeesti ihan hyväkin biisi!”

Kolmas kysymys liittyi ammattilaisina toimiviin seksuaalikasvattajiin. Avoimessa kysymyksessä sai nimetä kenet tahansa seksuaalikasvattajana toimivan, jota ei ollut vielä mainittu verkkokurssilla. Kuitenkaan suurimmalla osalla vastaajista ei ollut kyseisellä hetkellä ketään seksuaalikasvattajaa mielessä tai heillä ei ole aikaisempaa tietoa suomalaisista seksuaalikasvattajista ylipäätään. 11 opiskelijaa 18 opiskelijasta vastasi, ettei ole tietoinen kenestäkään seksuaalikasvattajasta.

” Ei ole, en ole perehtynyt aiheeseen juurikaan aiemmin.”

” Ei ollut, joten tämä oli itselleni hyvin mielenkiintoinen ja avartava aloitus! Seurasin heti Instagramissa kahta suositeltua sivua ja seurasin Spotifyssa itselleni kiinnostavia podcasteja!”

Neljäs ja viimeinen kysymys käsitteli johdanto -osion motivoivuutta ja sosiaalisen median materiaalien laatua sekä mielenkiintoisuutta. Kysymys oli asteikolla 1-5, jossa yksi on huonoin ja viisi paras arvosana. Taulukosta selviää, että johdanto-osio on ollut opiskelijoita motivoiva, koska vastaajista 89% antoi asteikolla hyvän tai erinomaisen arvosanan. Johdattelevista materiaaleista 78%, antoi hyvän tai erinomaisen arvosanan. Tästä päätellen Avataan kortsupakkaus – osio oli hyvin motivoiva, laadullisesti tarpeellinen ja mielenkiintoinen. Vastaajat eivät myöskään paheksuneet sosiaalisen median työkalujen käyttöä, vaan päinvastoin pitivät niistä.

Selvitetään kuinka motivoiva johdanto oli ja kuinka mielenkiintoisia erilaisia johdattelevia materiaaleja.

	Keskiarvoluokitus					↓
	1	2	3	4	5	
1 Kuinka motivoiva johdanto oli mielestäsi?					■	4.3
2 Kuinka mielenkiintoisia olivat erilaiset johdattelevat materiaalit (kesäkumibiisit, podcastit ja instatilit)?					■	4.3
Vastaukset	1	2	3	4	5	Yhteensä
1 Kuinka motivoiva johdanto oli mielestäsi?	0	0	2 (11%)	9 (50%)	7 (39%)	18
2 Kuinka mielenkiintoisia olivat erilaiset johdattelevat materiaalit (kesäkumibiisit, podcastit ja instatilit)?	0	0	4 (22%)	5 (28%)	9 (50%)	18

Taulukko 1. Avataan kortsupakkaus -osion palautelaatikon kysymys numero neljä (4) taulukkona.

9.3.2 Eka kortsu – osion palautteet

Ensimmäisessä kysymyksessä oli kolme asteikkokysymystä, joiden arvosteluasteikko oli 1-5 yhden ollessa huonoin ja viiden ollessa paras. Ensimmäinen kysymys asteikolla oli osion selkeydestä, johon 72% vastasi osion olleen selkeä tai erittäin selkeä. Yksikään vastaajista ei vastannut osion olleen erittäin epäselvä, mutta 17% vastaajista vastasi sen olleen epäselvä, mikä selittyy videon latausohjeiden vajaavaisuudesta tehtävänannossa. 18 vastaajasta 12 vastaajaa koki osion olleen motivoiva tai erittäin motivoiva. Ei lainkaan motivoiva ja vähän motivoiva -arvosanan antoi yhteensä 3 henkilöä eli 17%

vastaajista. Videon kuvaaminen tehtävätyyppinä arvosteltiin hajanaisesti asteikolla. Vastaajista 61% koki videotehtävän olleen mielenkiintoinen tai erittäin mielenkiintoinen, kun taas 24% vastaajista koki, ettei videotehtävä ollut mielenkiintoinen lainkaan tai vähän mielenkiintoinen. Videota tehtävätyyppinä kysyttäessä tuloksista huomaa, etteivät kaikki olleet tyytyväisiä tehtävään tai kokivat sen ohjeiden puolesta turhauttavaksi.

Selvitetään kuinka motivoiva osio oli opiskelijan mielestä ja oliko tehtävätyyppeä mielenkiintoista tehdä. 1-5 asteikko, jossa 1 ollessa huonoin arvosana ja 5 paras.

Keskiarvoluokitus ↓						
	1	2	3	4	5	
1 Kuinka selkeä mielestäsi osio oli opinto-kokonaisuudessa?				■		3.8
2 Kuinka motivoiva osio oli mielestäsi?				■		3.7
3 Oliko klipin kuvaaminen tehtävätyyppinä mielenkiintoinen?				■		3.4
Vastaukset	1	2	3	4	5	Yhteensä
1 Kuinka selkeä mielestäsi osio oli opinto-kokonaisuudessa?	0	3 (17%)	2 (11%)	8 (44%)	5 (28%)	18
2 Kuinka motivoiva osio oli mielestäsi?	2 (11%)	1 (6%)	3 (17%)	6 (33%)	6 (33%)	18
3 Oliko klipin kuvaaminen tehtävätyyppinä mielenkiintoinen?	3 (17%)	3 (17%)	1 (6%)	6 (33%)	5 (28%)	18

Taulukko 2. Eka kortsu -osion palautelaatikon kysymys numero yksi (1) taulukkona.

Toinen kysymys oli avoin ja sillä selvitettiin osion mielekkyyttä. Vastaajilta kysyttiin ”Mitä osioon olisi mielestäsi voinut lisätä, jotta se olisi ollut mielekkäämpi?” ja kysymyksellä haluttiin selvittää, kuinka hyvin vastaajat kokivat osion palvelleen heitä opetuksellisessa mielessä. Noin puolet palautteen antajista koki, ettei kurssille ollut mitään lisättävää. Tuloksista ilmenee, että erilaisien syitten takia videon kuvaaminen oli epämukavaa opiskelijalle itselleen ja myös sen lataamisen tuottamat ongelmat turhauttivat, koska tehtävän ohjeistuksessa oli parannettavaa. Kolme vastaajista toivoi myös lisää kysymyksiä videotehtävään, jotta he olisivat saaneet rakennettua kattavamman vastauksen videolla.

” Osioissa olisi voinut olla enemmän kysymyksiä, jotka herättävät omaa ajatuksen juoksua. Tarkentavia kysymyksiä omista kokemuksista.”

Kolmanteen kysymykseen, joka oli myös avoin kysymys, sain laajan henkilökohtaisen vastauksen jokaiselta vastaajista. Tuloksia käsitellessä oli vaikeaa löytää yhtäläisyyksiä vastauksista, mutta vastauksissaan kurssin oppilaat nostivat esille videon jälkeisiä tunteita. Pohdinnoissaan opiskelijat käsittelivät omia nuoruusvuosiaan ja aikaisempia kokemuksiaan kertoen ymmärtäneensä tehtävän jälkeen sen, kuinka paljon omat kokemukset oikeastaan vaikuttavatkaan suunnitelmalliseen seksuaalikasvatukseen kasvattajan puolelta. Vastauksissa ilmeni myös onnellisuutta siitä, että nykyajan nuorille seksuaalikasvatusta on enemmän, koska aihe koettiin tärkeäksi. Muutamat vastaajat olivat sitä mieltä, ettei videotehtävää kannata hyödyntää opinnollisessa mielessä ja muutamat vastaajat sen sijaan puolsivat videotehtävän hyödyntämistä.

” Aloin muistelemaan itse omia nuoruusvuosiani ja mietin, että on hyvä, että nykypäivänä on niin paljon helpolla saatavaa tietoa nuorille.”

9.3.3 Toka kortsu – osion palautteet

Toka kortsu – osion palaute kerättiin kahdella avoimella kysymyksellä testin yhteydessä, koska testin kaikki väittämät olivat oikein ja opiskelijat olisivat testin jälkeen nähneet vastaukset. Opiskelijoiden palautteessa ei siis välttämättä näkyisi testin helpous, vaan opiskelijat vastaisivat palautteeseen aidosti testin tuloksia tietämättä. Palautteet ovat avoimia vastauksia, jolloin tuloksista tulee ilmi vastaajan oma mielipide. Ensimmäinen kysymys käsitteli materiaalien mielekkyyttä. Testin lopuksi kysyttiin, olivatko materiaalit entuudestaan tuttuja ja olivatko materiaalit helposti saatavilla. Avoin kysymys oli vapaamuotoinen. Materiaalit ja linkit olivat toimineet 12 vastaajista, mutta toiseen kysymykseen kaksi opiskelijaa vastasivat, etteivät materiaalien linkit olleet toimineet. Tämä johtui heidän käyttämästään selaimesta, koska ongelma ilmeni vain kahdella vastaajalla. 11 opiskelijalle osiossa käytetyt materiaalit eivät olleet tuttuja entuudestaan ja neljälle materiaalit olivat tuttuja. Seitsemän vastaajan mielestä materiaaleja oli miellyttävää lukea ja ne olivat selkeitä. Kuuden vastaajan mielestä materiaalit olivat myös kattavia ja asiallisia. Tässä palautteessa nostettiin esille myös raskaudenehkäisy, vaikka kurssi oli sisällöltään seksitautien ennaltaehkäisyä ja seksitavoista olisi haluttu enemmän teoriaa. Sana ehkäisy ilmenee arkikielessä monella eri tavalla, jolloin raskaudenehkäisy ja seksitautien ehkäisy saatettiin liittää toisiinsa, koska tapa

ehkäistä raskautta on myös usein sama kuin seksitautien ehkäisyssä, eli kondomin käyttö. Kaikki raskaudenehkäisy muodot eivät kuitenkaan ehkäise seksitaudeilta.

”Materiaalia oli tarpeeksi ja pidin siitä, että faktat oli tuotu selkeästi esille, esimerkiksi seksitautiosiossa.”

Toinen kysymys käsitteli Toka kortsu – osion motivoivuutta. Testin lopuksi kysyttiin, olisiko opiskelija kaivannut jotain lisää, oliko osio selkeä ja oliko vastaajalla motivoitunut olo materiaaleja lukiessaan. Tämän palautteen tuloksissa on hyvin paljon samankaltaisuuksia, vaikka kyseessä oli avoin kysymys. Kahdeksan vastaajaa 17 vastaajasta oli sitä mieltä, että osio oli selkeä ja siinä oli tarpeeksi informaatiota. Osio oli saanut kuusi vastaajaa motivoituneeksi jatkamaan kurssia ja puhumaan nuorten kanssa aiheesta. Kuuden vastaajan mielestä osio sisälsi tärkeää tietoa ja materiaalit olivat miellyttäviä. Kaksi vastaajaa kokivat olevansa uupuneita Puheeksi oton - kortista ja toiset kaksi halusivat lisätä teoriaan kuvia seksitautien oireista. Palaute oli tästä osiosta erittäin hyvää ja materiaalit ovat olleet hyvin saatavilla, selkeitä ja motivoivia. Lisäksi osio on saanut opiskelijoita motivoituneeksi jatkamaan opintoja ja hakemaan lisää tietoa esimerkiksi seksitavoista ja seksitautien oireista kuvien muodossa.

”Kun lukemisen päätteeksi avasin vielä Puheeksiottamiskortti -linkin, uuvuin aiheesta lukemiseen enkä jaksanut jatkaa loppuun.”

9.3.4 Kolmas kortsu – osion palautteet

Chattaillaan menetelmistä -tehtävän jälkeen Kolmas kortsu – osiossa oli opiskelijoille palautekysely, jossa oli kolme avointa kysymystä ja yksi asteikkokysymys. Avoimet kysymykset koskivat menetelmien määrää, käytännöllisyyttä nuorten parissa tehdyssä työssä ja näkemys voisiko itse hyödyntää menetelmiä. Asteikkokysymyksessä käsiteltiin osion selkeyttä ja motivoivuutta. Tuloksia tarkasteltaessa on huomattava, että tähän palautekyselyyn vastasi vain 16 opiskelijaa kun itse tehtävän oli suorittanut kaikki 17 opiskelijaa. Tästä päätellen tämän osion palautelaatikko on voinut jäädä huomaamatta, koska se sijaitsi kaikista viimeisimpänä osiossa, tai yksi opiskelijoista on voinut unohtaa antaa palautteen kurssilla tehden kuitenkin tehtävän.

Ensimmäinen kysymys keräsi opiskelijoilta hyvin selkeät tulokset, koska 14 vastaajaa 16 vastaajasta vastasi menetelmiä olleen tarpeeksi kurssin osiossa. Kaksi vastaajaa toivoi vielä enemmän ja monipuolisempia menetelmiä esiteltäväksi osiossa. Vastauksista päätellen menetelmiä oli esitelty tarpeeksi, mutta niitä olisi voinut olla vielä enemmän.

” Menetelmiä oli tarpeeksi, toki lisää ei haittaisi ollenkaan.”

Toisen kysymyksen vastaukset opiskelijoilta olivat hieman erilaisia, mutta kuitenkin suurin osa, eli 11 vastaajaa 16 vastaajasta koki osiossa esiteltyjen menetelmien olevan käytännöllisiä. Viisi vastaajaa kertoi menetelmien olevan osaksi käytännöllisiä ja sovellettavissa olevia. Lisäksi vastauksista nousee esiin, että menetelmät voivat olla nuorille henkilökohtaisesti noloja ja että menetelmät olivat osittain vaikealukuista nuorille. Vastauksista päätellen monet kokivat menetelmät käytännöllisiksi ja monipuoliksi, mutta huoli siitä, että nuorelle tulee turvaton ja ikävä olo oli myös olemassa.

” Muokkaisin niitä vähän omaan suuhuni sopivaksi, jotta voisin esittää ne luontevasti. Kyllä menetelmistä olisi varmasti hyötyä.”

Kolmannessa kysymyksessä opiskelijat vastasivat kysymykseen, näkisivätkö he itsensä hyödyntämässä menetelmiä nuorten parissa tehtävässä työssä. Tulokset ovat hyvin selvät, koska 13 vastaajaa 16 vastaajasta vastasi näkevänsä itsensä hyödyntämässä kyseisiä esiteltyjä menetelmiä omassa ammatissaan ja työssään. Yhdellä vastaajista vastauksessa nousi tarve kehittyä ensin itse ja kasvaa asian suhteen henkisesti ennen kuin pystyisi käyttämään menetelmiä nuorten parissa tehtävässä työssä. Yksi vastaajista ei osannut sanoa, näkeekö itsensä hyödyntämässä menetelmiä ja yhdellä vastaajista se oli ehkä mahdollista. Vastauksista päätellen menetelmät olivat mielekkäitä ja niitä voi hyvin hyödyntää yhteisöpedagogin ammatissa nuorten parissa.

” Ehdottomasti! Menin ja tilasin itselleni itse asiassa menetelmien kuvakortit ja sananselityspelin. Toivottavasti saan tulevaisuudessa mahdollisuuden käyttää niitä jossain työssä. Ja ylipäänsä koen, että menetelmät olivat oikein motivoivia, itselleni ainakin.”

Neljäs kysymys oli asteikkokysymys, jossa asteikkona oli 1-5, yhden ollessa huonoin arvosana ja viiden ollessa parhain arvosana. Kysymyksiä oli kaksi, jossa toisessa kysyttiin osion selkeydestä ja toisessa sen motivoivuudesta. Asteikolta on luettavissa erittäin hyvät arvostelut, 10 vastaajaa, eli 63% antoi erinomaisen arvosanan kurssin selkey-

destä ja 11 vastaajaa, eli 69% antoi erinomaisen arvosanan sen motivoivuudesta. Yksi-kään vastaajista ei antanut erittäin huonoa tai huonoa arvosanaa kumpaakaan kysymykseen. Yksi vastaajista oli kohtuullisen tyytyväinen kurssin selkeyteen ja sen motivoivuteen. Hyvän arvosanan selkeydestä antoi viisi vastaajaa, eli 31% ja motivoivuudesta neljä vastaajaa, eli 25%. Vastauksista päätellen Kolmas kortsu – osio, joka sisälsi konkreettisia menetelmiä, oli mielekkäin kaikista kurssin osuuksista.

Selvitetään kuinka selkeä kolmannen kortsun osio oli opiskelijan mielestä ja oliko osio motivoiva.

Asteikko 1-5, jossa 1 on huonoin arvosana ja 5 paras.

Taulukko 3. Kolmas kortsu -osion palautelaatikon kysymys numero neljä (4) taulukkona.

9.4 Opiskelijoiden itsearviointi ja avoin palautelaatikko

Yllätykseksi valinnainen itsearviointi ja palautelaatikko osiossa ”Opintokokonaisuuden palaute ja arviointi”, keräsi paljon palautetta. Tämä saattaa johtua osaltaan siitä, että osio oli nimeltään ”Opintokokonaisuuden palaute ja arviointi”, jolloin nimi viittaa vahvasti palautteen keruuseen ja tehtävänä kurssilla oli opiskelijoille moneen kertaan ilmoitettu palautteen antaminen. ”Itsearviointi ja palautelaatikko” -osioon vastauksia tuli 17 henkilöltä, joten on hyvä hyödyntää vastauksia myös kurssin mielekkyyden, toimivuuden, selkeyden ja motivoivuuden kysymyksissä. Itsearviointi oli opiskelijoiden itse tekemää arviointia koko kurssin ajan, jolloin kurssista ei tullut varsinaista opettajan arviointia. Ainoastaan suoritettu -merkintä tehtävissä merkitsi kurssin etenemistä ja näin ollen myös hyväksytysti etenemistä.

Itsearviointi on hyvin henkilökohtaista, jolloin tuloksista ei pystytä poimimaan henkilökohtaisia asioita, mutta tuloksista voidaan tarkastella yleisesti esiin nousevia aiheita tai ajatuksia kurssiin liittyen.

Itsearvioinnissa ensimmäisenä kysymyksenä oli ”Kerro muutamalla lauseella mietteisesti tehtäviin ja oppimiseen liittyen (eli miten opintojakson toteutus edisti oppimistasi?”, johon tuli paljon positiivista palautetta, arviointia ja esimerkkejä. Tehtävien suhteen neljä vastaajaa 17 vastaajasta mainitsi materiaalien olleen hyviä ja kattavia. Opiskelijoilla oli jäänyt hyvä mieli tehtävien tekemisestä ja niitä pidettiin selkokielistä ja yksinkertaisina. Yllätykseksi itsearvioinnin osassa opiskelijat, jotka pitivät videotehtävästä, nostivat esille, että videotehtävä on parempi tapa heille työskennellä kuin esimerkiksi kirjallinen tehtävä. Yksi vastaajista kirjoitti osiossa videon tehtävätyyppinä olleen hankala lähettää tehtäväpohjalle. Oppimiseen liittyen kuusi opiskelijaa vastasi kurssin olleen hyvin rakennettu ja mielenkiintoinen. Viisi vastaajaa oppi uutta ja neljä nosti vastauksissaan esille sosiaalisen median työkalujen olleen erittäin mielenkiintoisia ja hyvää sisältöä kurssin aiheen kohderyhmä huomioon ottaen, eli nuoret. Neljällä laski vaikeus ottaa seksitaudit ja seksitautien ennaltaehkäisy puheeksi nuorten kanssa sekä kiinnostus kurssin aihetta kohtaan kasvoi. Kolmella vastanneista kurssi syvensi jo olemassa olevaa tietoa. Vastauksista päätellen kurssi on ollut hyvin suunniteltu ja siitä on oppinut uutta. Kurssilla erityistä kiitosta sai aikaisemmista kursseista poikkeava työkalu eli sosiaalinen media ja työkaluna se koettiin hyväksi.

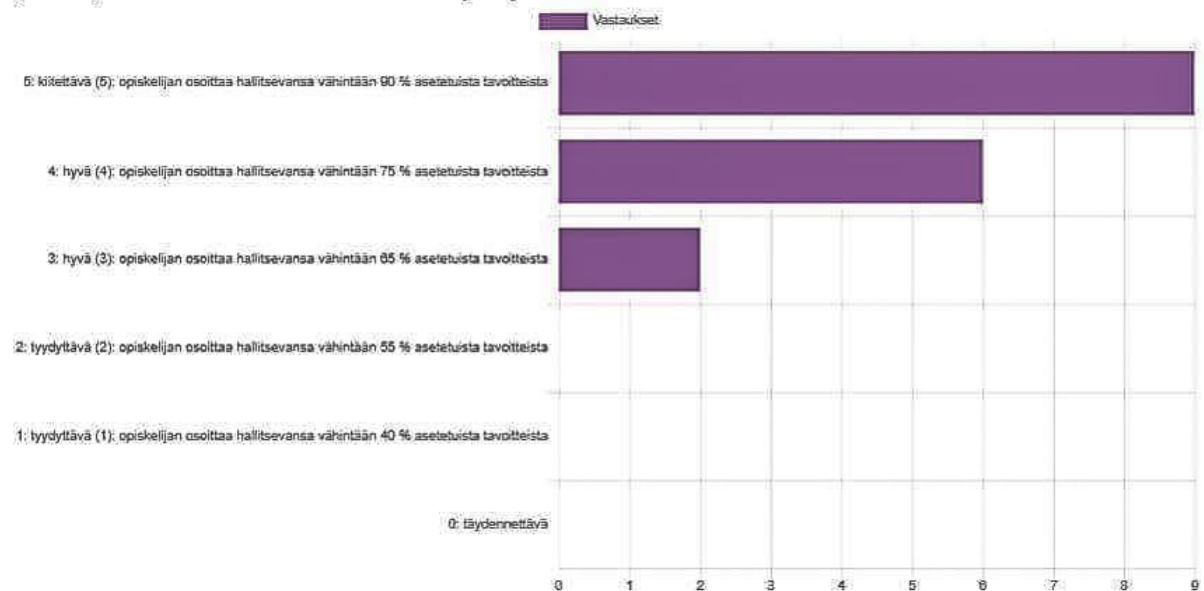
”Hyviä käytännön menetelmiä ja loistavaa, että tämä materiaali sisälsi myös podcasteja, nettikasvattajien sivuja, sosiaalista mediaa sekä musiikkia! Samalla sai vähän katsausta kulttuuriin ja keskustelukulttuuriin aiheesta, mikä on tärkeää ottaa huomioon.”

Toisessa kysymyksessä oppilaat antoivat numeraalisen arvioinnin omasta suoriutumisestaan kurssilla asteikolla 1-5, yhden ollessa huonoin ja viiden ollessa paras arvosana. Lisäksi oppilaat perustelivat, miksi antoivat kyseisen arvioinnin itselleen kurssista. Arvosanoja tulkittaessa yksikään oppilaista ei ole antanut itselleen tyydyttävää arvosanaa, vaan kaikkien oppilaiden itsearvioinnin arvosanat ovat yli kolmen, eli hyvän arvosanan. Neljän ja viiden arvosanan antaneita opiskelijoita on 15 eli 88,23% vastaajista. Pelkästään viiden arvosanan antaneita on yhdeksän oppilasta 17 oppilaasta, eli yli puolet 52,94%. Hyvistä ja erinomaisista arvosanoista voi päätellä kaksi asiaa. Kurssi on voinut olla vastaajien mielestä hyvin mielenkiintoinen ja oppimista edistävä, mutta se on voinut myös tarkoittaa sitä, että kurssi on ollut helppo ja aihe on ollut entuudestaan tuttu. Kurssi on voinut myös tuntua helpolta, koska Humanistisessa ammattikorkeakoulussa ei ole erikseen yhden opintopisteen kursseja, eli kaikki ovat aina viiden

opintopisteen kursseja, joissa on suurempi työmäärä, kuin yhden opintopisteen kursseissa. Perusteluina vastaajat kertoivat oppineensa lisää aiheesta, osa sanoi tietäneensä asiat jo entuudestaan, mutta saaneen paremman pohjan käsitellä aihetta neutraalisti. Opiskelijat sanoivat panostaneensa kurssiin ja tehneensä kaikki pyydetyt tehtävät ja palautteet, jolloin ansaitsisivat hyvän arvosanan. Kurssi oli innoittanut muutamia opiskelijoita jakamaan materiaaleja eteenpäin esimerkiksi ystävilleen, lisäämään materiaalit omalle tietokoneelleen ja perehtymään lisää aiheeseen kurssin lähteiden pohjalta.

” Minulla on vahva pohja seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa koska olen suorittanut seksuaali- ja lisääntymisterveyden peruskurssin. Tämä lyhyt kurssi antoi uusia näkökulmia nuorten kanssatyöskentelyyn.”

(numero) Minkä numeron annat itsellesi koko opintojaksosta?

Piilota kaaviotiedot

Taulukko 4. Itsearviointin numeroarvosanan pylvästaulukko

	Vastaukset
5: kiitettävä (5): opiskelijan osoittaa hallitsevansa vähintään 90 % asetetuista tavoitteista	9 (52,94 %)
4: hyvä (4): opiskelijan osoittaa hallitsevansa vähintään 75 % asetetuista tavoitteista	6 (35,29 %)
3: hyvä (3): opiskelijan osoittaa hallitsevansa vähintään 65 % asetetuista tavoitteista	2 (11,76 %)
2: tyydyttävä (2): opiskelijan osoittaa hallitsevansa vähintään 55 % asetetuista tavoitteista	0
1: tyydyttävä (1): opiskelijan osoittaa hallitsevansa vähintään 40 % asetetuista tavoitteista	0
0: täydennettävä	0

Taulukko 5. Itsearviointin numeroarvosanan taulukon tiedot

Viimeinen itsearviointiosuuden kysymyksistä oli kertoa kurssin vetäjälle, mitä opiskelijat halusivat vielä kertoa tai jakaa, tai mitä tuleville opiskelijoille voisi kertoa. Tulokset tästä kysymyksestä olivat positiiviset ja kertovat samaa aikaisemmin esiteltyjen palautteiden kanssa. Yhdeksän opiskelijaa kiitti kurssista ja henkilökohtaisesti kurssin tekijää, viisi opiskelijaa puolestaan halusi jatkoa kurssille tai ehdottivat kurssin lisäämistä osaksi yhteisöpedagogien pakollisia opintoja. Neljä opiskelijaa sanoi kurssin olleen hyvä, mielenkiintoinen ja monipuolinen sekä toivoivat muiden oppilaiden käyvän myös kyseisen kurssin. Neljä opiskelijaa nosti myös esille tentin muotoiluun liittyviä tekijöitä, kuten sanamuodot ja varsinaisten kysymysten kieliopin. Kolme opiskelijaa toivoi videotehtävään erilaista toteutustapaa tai kunnollista ohjeistusta videon lataamiseen kurssialustalle. Lisäksi kolme opiskelijaa nosti vastauksessaan esille podcastien tuoman merkityksen kurssille sen positiivisessa muodossa. Opiskelijat kokivat, että podcasteja kuunnellessa oppimisen ohella lisäsi kiinnostusta aiheeseen ja oli innovatiivinen muoto opiskella.

” --Muuten erittäin positiivinen ja miellyttävä kurssi! Lisää tällaista! Toivon, että moni tekisi tämän kurssin :)”

” Kiitos tästä kurssista! En ole varmaan ikinä tehnyt näin innoissani mitään kurssia. Suosittelen lämpimästi kurssia muillekin opiskelijoille.”

” Suoraan sanottuna, olisipa tällaisia kursseja enemmän! Enkä yhtään liioittele sanoessani tätä. Kurssi oli todella matalakynnyksinen, mielenkiintoinen alusta loppuun saakka, monipuolinen, hyvin innostava materiaaleillaan ja sisällöllään. Itselleni ainakin tuli oikeasti sellainen fiilis, että jotain tämän asian parissa haluan varmasti tehdä tulevaisuudessa, joten iso iso kiitos kurssin vetäjälle ja tekijälle!”

Palautelaatikkoon pystyi halutessaan antaa anonymisti palautetta, toiveita sekä hyviä ja huonoja puolia koko opintojaksoon liittyvistä asioista. Palautteita tuli paljon jo itsearviointiosion viimeiseen kysymykseen ja palautelaatikkoon vastaaminen oli vapaaehtoinen, niin kuin itsearviointikin. Palautelaatikkoon tuli yhteensä kuusi palautetta, jotka osaksi olivat kehitysideoita, Spotifyn toimivuudesta, Seksuaalityökalupakista ja kiitoksia kurssista. Videotehtävän ohjeistusta kaivattiin ja toivottiin jatkossa paremmaksi. Yhdellä ihmisellä ei toiminut Spotify-tunnukset tai hän ei ollut niitä luonut, joten hän ei päässyt kuuntelemaan Ylex:n kesäkumibiisi-listaa. Yksi opiskelija olisi toivonut saavansa Seksuaalityökalupakin käyttöönsä. Näihin kysymyksiin vastasin kurssin aikana suoraan opiskelijoille, mutta kyselijät ovat voineet olla eri opiskelijat, koska nyt palautelaatikko oli täysin anonymi. Spotify tunnuksien suhteen olisi pitänyt varmistaa, että kaikki pääsevät kurssilla osallistumaan opetukseen. Musiikkilista ja podcastit eivät varsinaisesti olleet kurssin opetusmateriaalia, jolloin opiskelija ei jäänyt paitsi mistään opetuksellisesta materiaalista. Seksuaalityökalupakista kyselyt oli muistanut asian väärin, koska palkintona kurssin suorittamisesta oli Seksuaalikasvattajan käsikirja verkkoversiona. Muutama kiitti kurssista ja toivotti hyvää jatkoa teki jälle.

” Minulla ei ole Spotifyta, ja se ehti harmittaa hetken, kun linkit olivat vain sinne. Kuuntelin osaa biiseistä ja podcasteista sitten Youtuben kautta. (en jaksanut rekisteröityä Spotifyhyn :(Vinkkejä videoklippiin jäin toivomaan! Muuten peukkuja kurssista!!”

9.5 Palautteiden arviointi

Palautteita analysoidessa oli helppo vastata opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin, jotka esiteltiin aikaisemmin ja joihin ei voitu vastata teoriaosuuksissa, koska kurssia ei ollut vielä koskaan toteutettu aikaisemmin. Kurssin palaute oli hyvin runsasta, mutta kaikki varsinaiset kurssilla olleet opiskelijat eivät olleet tehneet kaikkia tehtäviä tai antaneet palautetta. Kurssista olisi pitänyt saada kiinnostumaan enemmän opiskelijoita aikaisemmin, jotta palautteita ja osallistujia olisi saatu vielä enemmän. Kurssilla olisi voinut myös käyttää ehdollistavaa etenemistä osioissa, joka olisi edistänyt opiskelijan keskittymistä vain yhteen osioon ja palautteet eivät olisi menneet sekaisin osioiden kesken. Ehdollistamisen jättäminen pois oli tietoinen ratkaisu, jotta opiskelijoita saataisiin aktivoitua kurssille tarvittava määrä kunnollisten tulosten saamiseksi, koska kurssi oli vain 21 päivää aktiivisena opiskelijoilla. Tässä esittelen muutamia kurssin eri osioista

saatuja palautteita, jotka eivät varsinaisesti kuuluneet kyseisen osion palautelaatikkoon, mutta ovat relevantteja koko kurssin osalta.

”Huomaan että kurssin suunnittelussa on yritetty käyttämään mahdollisimman monipuolisesti materiaalia, ja toivoisin että samalla tavalla olisi enemmän myös muiden koulun kurssien materiaalien kanssa. Podcastit ja soittolistat olivat erityisen miellyttäviä, ja jotain mitä en ole aikaisemmin koulun materiaaleissa nähnyt.” (Monivalintatestistä yhden opiskelijan palaute)

” Monessa kurssissa osioita on liian iso määrä ja niissä jokaisessa myös tehtäviä sekä luettavaa aineistoa plus videoita. Usein ne ovat sekavia.” (Monivalintatestistä yhden opiskelijan palaute)

Palautteissa ei ollut varsinaista arviointia, vaan palautteiden suoritusmerkinnän saatuaan avautui osio, josta opiskelijat saivat luvatut esitteet ja Seksuaalikasvattajan käsikirjan omaan käyttöönsä. Palautteiden suoritusmerkintä oli ehdollinen siihen asti, kunnes palaute on lähetetty kurssialustalla.

10 YHTEENVETO JA JATKOKEHITYS

Tässä kappaleessa käsittelen opinnäytetyön ja sen kehittämistyön päätelmiä, johon kuuluvat toteutuksen yhteenveto sekä tilaajan ja Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteistyön avaaminen. Kerron myös opinnäytetyön prosessista ja esittelen kehitys-ideat, joita opinnäytetyön tekemisen aikana ilmeni. Lopuksi teen itsearvioinnin opinnäytetyön toteutuksesta.

10.1 Toteutuksen yhteenveto

Opinnäytetyöni alussa käsittelin seksuaalikasvatusta avaten määritelmiä ja teoriaa lukijalle, johdatellen lukijan lopulta seksitautien ennaltaehkäisyyn teoriaan. Seksitautien ennaltaehkäisy -osion jälkeen esittelin yhteisöpedagogien opintosuunnitelman seksuaalikasvatuksen näkökulmasta, todeten ettei opinnoissa ole varsinaista seksuaalikasvatusta yhteisöpedagogeille. Tilaajan esittelyssä käytin aineistona Hivpointin omia materiaaleja ja kerroin säätiön historiasta sekä nykypäivän toiminnasta. Hivpoint ti-

laajana tekee paljon erilaista työtä Suomessa, mutta opinnäytetyön kannalta olennaista oli kertoa heidän tekemästään seksuaalikasvatuksesta ja miten he toimivat valtakunnallisesti Suomessa. Laadullisen tutkimuksen menetelmänä käytin puolistrukturoitua kyselyä, osallistavaa menetelmää ja verkko-opetuksen menetelmää. Videotehtävän tuloksia läpikäydessäni käytin menetelmänä litterointia.

Verkkokoulutuspilotti oli aikataulullisesti nopeasti toteutettu ja se sai hyvän vastaanoton yhteisöpedagogiopiskelijoilta. Tuloksia tuli palautteiden kautta enemmän kuin oletin ja niitä oli tarpeeksi laadullisen tutkimuksen toteuttamiseen. Palautelaatikoita ja tehtäviä oli seitsemän, joten materiaalia oli huomattavan paljon. Tulokset osoittivat kurssin olleen hyödyksi yhteisöpedagogiopiskelijoille, joille ei ole opintoihin pakolliseksi suunniteltu seksuaalikasvatuksen opintoja. Verkkokurssin muoto koettiin hyväksi, toimivaksi, monipuoliseksi ja mielenkiintoiseksi. Erilaiset teoriat, materiaalit ja menetelmät kiinnostivat kohderyhmää ja sosiaalisen median verkkotyökalujen käyttöä pidettiin innovatiivisena. Kurssin muotoilussa kiire näkyi opiskelijoille esimerkiksi ohjeistuksen ja kieliopin puutteena, josta opiskelijat antoivat palautetta sitä kysyttäessä. Suurin osa verkkokurssipilotin suorittaneista opiskelijoista haluaisi kurssin jatkuvan ja kokivat sen olevan erittäin hyödyllinen yhteisöpedagogin opinnoissa. Kurssia olisi voinut laajentaa koskemaan isompaa osaa seksuaalikasvatuksesta tai se olisi voinut käsitellä seksitautien ehkäisyn lisäksi myös raskauden ehkäisyä. Lisäksi kurssille olisi voinut lisätä enemmän teoria-aineistoa sekä menetelmiä erilaisten ryhmien, kuten monikielisten ryhmien kanssa toimimisesta. Verkko-opinnoissa olisi voinut myös olla enemmän nuorilta saatuja näkökulmia, esimerkiksi mikä heitä kiinnostaa seksitautien ehkäisyssä tai seksuaalikasvatuksessa ylipäätään.

Opinnäytetyössäni tilaajan kanssa tehdyt tutkimuskysymykset saivat vastauksen, joko teoreettisessa osuudessa tai empiirisessä osuudessa tuloksien kautta. Ensimmäinen tutkimuskysymys ”Miten hyvin verkko-opintokokonaisuus ’Nuorten seksitautien ennaltaehkäisy’ lisää tietoa seksitautien ehkäisystä ja tarjoaa valmiuksia käsitellä näitä teemoja nuorten kanssa?” pohjustettiin teoriaosuudessa verkko-opetuksen menetelmän kautta käsittelemällä tarvittava teoria verkkokurssin luomiseen. Verkkokoulutuspilotti esittelyssä kerroin tehneeni itsenäistä työtä sekä saaneeni valmennusta verkkokurssin suunnittelemiseen ja toteutukseen. Varsinainen vastaus tutkimuskysymykseen saatiin verkkokurssilta saaduista tuloksista. Tulokset huomioon ottaen tutkimus-

kysymykseen vastattiin hyvin. Valtaosa palautteista oli positiivista ja palautteet antoivat ymmärtää, että kurssista oli ollut opinnollisesti hyötyä. Toiseen tutkimuskysymykseen ”Mitä tietoa seksitautien ehkäisystä jo on yhteisöpedagogiopiskelijoilla?” vastasin teoreettisessa osuudessa käyden läpi yhteisöpedagogien opintosuunnitelmalliset kurssit, joissa seksuaalikasvatusta käsitellään ainakin osittain. Varsinaista pakollista seksuaalikasvatusta ei ole yhteisöpedagogien opinnoissa, eikä valinnaisena kurssina. Kolmas tutkimuskysymys ”Mitä tulee ottaa huomioon, kun lisätään nuorten tietoja, taitoja ja asenteita (positiivisia asenteita ehkäisyn käyttöön) seksitautien ehkäisystä – Hivpointin näkökulma aiheeseen?” sai vastauksen tilaajan, eli Hivpointin seksuaalikasvatuksen osuudessa, jossa kerroin Seksuaalikasvattajan käsikirjasta ja Seksuaaliterveyden työkalupakista. Tähän tutkimuskysymykseen oli vaikea vastata kunnolla, koska se olisi tarvinnut Hivpointin asiantuntijan tekemään kanssani tiiviisti opinnäytetyötä, jolloin varsinainen Hivpointin näkökulma olisi tullut enemmän esille. Tilaaja on kuitenkin ollut tarpeeksi mukana opinnäytetyön kehittyessä, joten näkökulma näkyy enemmän teoreettisen osuuden teorioiden valitsemisessa ja muotoilussa.

10.2 Humanistinen ammattikorkeakoulu ja Hivpoint

Aluksi tilaajalla ei ollut tarvetta opinnäytetyölle, mutta ajatus verkkokoulutuspilotin toteuttamisesta muotoutui Hivpointin kanssa. Hivpoint piti Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogeille ideoimastani verkkokurssipilotista, jossa hyödynnettäisiin heidän materiaalejaan ja tuotettaisiin ne verkkomateriaaleiksi verkkokoulutuksen muotoon. Humanistinen ammattikorkeakoulu muodostui yhteistyökumppaniksi opinnäytetyölle, koska kurssipilotti toteutettiin heidän omistamallaan verkko-opetusalustalla pääkaupunkiseudun yhteisöpedagogiopiskelijoille.

Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteistyökumppanuus Hivpointin ja tämän opinnäytetyön kanssa oli toimivaa, mutta kehitettävää oli erityisesti verkkokurssin omistajuuteen liittyvissä asioissa. Humanistinen ammattikorkeakoulu omistaa kurssin, mutta Hivpoint omistaa materiaalit, joita kursseilla käytettiin, joten yhteistyö oli laadittava. Humanistisesta ammattikorkeakoulusta kommentoitiin kurssin toteutuksen olevan innovatiivinen ja mielenkiintoinen aiheensa puolesta. Hivpoint piti kurssin toteutuksen muodosta ja he olivat tyytyväisiä saadessaan hyvää ja rakentavaa palautetta materiaaleistaan. Hivpointille oli myös erityisen tärkeää edistää opiskelijoiden

valmiuksia puhua nuorten kanssa ehkäisystä neutraalisti ja lisätä kiinnostusta aihetta kohtaan.

10.3 Yhteenveto opinnäytetyön prosessista

Opinnäytetyön prosessi oli laajempi kuin mitä osasin odottaa. Hivpointin mukaan saaminen vei enemmän aikaa kuin oletin, koska viimeinen harjoitteluni ei sijoittunut Hivpointille. Hivpoint toimijana oli siis minulle tuntematon ja tästä syystä myös tietyt käytänteet eivät olleet tuttuja entuudestaan. Suunnitelman teossa kului enemmän aikaa kuin olin arvioinut, mutta teoriapohjan keräämisessä meni vähemmän aikaa kuin suunnittelin. Suunnitelmaan piti kehittää tutkimuskysymykset, mitkä ensin tein itse ja hyväksytin ne tilaajalla. Tilaajan muutosten jälkeen tutkimuskysymykset lisättiin suunnitelmaan. Kuitenkin opinnäytetyön edetessä jouduin muuttamaan tutkimuskysymykset alkuperäisiksi, koska muuten niihin ei olisi saanut vastausta tässä tutkimuksessa. Teoreettiset osuudet olivat hyödynnettävissä kehittävästä harjoittelustani, jonka tein Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle keväällä 2019.

Varsinaisen verkkokoulutuspilottin toteuttamiseen meni huomattavasti enemmän aikaa kuin olin suunnitellut ja tuli todella kiire saada määräaikaan mennessä kurssi auki opiskelijoille. Ongelma oli saada kurssi toimimaan halutulla tavalla, lisätä opiskelijat kurssille ja saada opiskelijat aktivoitumaan kurssin toteutukseen. Suunnitelmissani jäitin huomioimatta Humanistisen ammattikorkeakoulun vastaamisajan sähköposteihin olevan hiukan oletettua hitaampi, mikä aiheutti kiireen kurssin alkamisessa ja pienen viivytyksen. Teoriaosuuden kirjoittaminen opinnäytetyöhön vei aikaa, koska minulla ei ole varsinaista koulutusta seksuaalikasvatuksesta, jolloin teoreettinen tieto seksuaalikasvatuksesta oli hyvä käydä Hivpointin kanssa läpi ja tarkastaa huolella teorian olevan oikeanlaista. Lopuksi tuloksien kirjoittaminen ja analysoiminen tuntui luonteelta, mutta aikaa vievältä. Opinnäytetyöseminaariin mennessä tuloksia ei ollut vielä kirjoitettu lainkaan opinnäytetyöhön. Yhteenvetoa pääsin kirjoittamaan ja kielioppia tarkistamaan viimeisellä viikolla.

Opinnäytetyön koko prosessin aikana ilmeni monia tapoja kehittää tässä tutkimuksessa tehtyä kehitystyötä. Verkkokurssipilotti oli aiheeltaan uusi Humanistisessa ammattikorkeakoulussa, mutta myös opiskelijan toteuttama kurssi oli uutta, jolloin innovatiivisesta verkkokoulutuspilottista ilmeni paljon asioita, joiden pohjalta kurssia voi kehittää ja miten. Enemmän kehitysideoista kerron seuraavassa kappaleessa.

10.4 Kehitysideoita

Opinnäytetyön edistyessä kehitysideoita tuli entistä enemmän, koska opinnäytetyö on laadultaan ja kehitystyöltään sellainen, mitä ei ole aikaisemmin tehty Humanistisessa ammattikorkeakoulussa. Innovatiivisessa toteutuksessa on aina se aspekti, että haluaa kehittää ja ideoida koko ajan lisää. Opinnäytetyössä kehittäminen ei ole mahdollista kuin tiettyyn pisteeseen asti, jonka jälkeen kehitystehtävä on toteutettava sellaisena kuin sen on suunnitellut siihen asti. Kehitystehtävän tuloksista ja palautteista herää aina lisää ideoita ja niin kävi myös tässä opinnäytetyössä. Esittelen muutamia kehitysideoita, jotka ovat merkittäviä tämän opinnäytetyön kannalta.

Ensimmäisenä kehitysideana kurssia voisi jatkaa. Hivpoint voisi ylläpitää kurssia vapaavalintaisena Humanistisessa ammattikorkeakoulussa, tai Hivpoint voisi ottaa kurssin toteutustavan itselleen käyttöön verkkokoulutuksena ja materiaalipankkina. Toinen kehitysidea syntyi hyvin varhain opinnäytetyötä tehdessä, eli havainto siitä, että korkeakouluilla on tarve seksuaalikasvatuksen kursseille. Verkkokurssin voisi toteuttaa muissakin korkeakouluissa ja eri ammattikoulutuksissa, jolloin ainakin seksitautien ennaltaehkäisy tulisi enemmän taidoksi myös korkeakoulututkinnoissa. Kurssin kolmantena kehitysideana on myös saada jollain tavalla kurssille osallistuvien opiskelijoiden sukupuolijakauma tasaiseksi. Tämän voisi toteuttaa esimerkiksi eri ammattitutkinnoissa tai tekemällä verkkokurssista pakollisen osan opintoja Humanistisessa ammattikorkeakoulussa. Tämän verkkokurssin osallistujat olivat enimmäkseen naishenkilöoletettuja, jolloin ei varsinaisesti voida arvioida mieshenkilöoletettujen näkökulmaa palautteissa ja kehityksessä tämän opinnäytetyön pohjalta.

Mielestäni paras tapa on jatkaa verkkokurssia aluksi Humanistisessa ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogiopiskelijoilla, mutta laajentaa materiaaleja koskemaan laajemmin seksuaalikasvatusta. Jollei resursseja ole laajentaa kurssia ja näin tehdä siitä viiden opintopisteen kurssia seksuaalikasvatuskehyksellä, niin laajennusta voisi tehdä siinä mielessä, että kurssille lisätään myös raskauden ehkäisy, nuoria kiinnostavat seksiasennot ja seksitavat. Materiaalia voisi lisätä myös muilta aiheita käsitteleviltä organisaatioilta kuten Väestöliitolta, Setalta ja Sexpolta.

Opiskelijoiden palautteista nousi myös hyviä kehitysideoita verkkokurssista, jotka ovat matalan kynnyksen ideoita ja täysin toteutettavissa olevia jo nyt. Palautteissa nousi

idea lisätä nuorten seksuaalisuutta kiinnostavia tekijöitä enemmän nuorten näkökulmasta. Lisäksi monivalintatestiä voisi muotoiluttaa uudestaan tehden siitä haastavan sekä kieliopillisesti oikeanlaisen. Videotehtävään voisi laatia oikeanlaisen ohjeistuksen videon tekemisestä sekä sen lataamisesta.

”Olisin kaivannut enemmän näkökulmaa siitä, mikä nuoria seksuaalisuudessa kiinnostaa.”

”Tentissä’ osa kysymyksistä oli muotoiltu vähän hassusti, eikä oikein tiennyt mihin juuri tässä kysymyksessä piti vastata. Videotehtävä tuotti itselle haasteita, joten sovelsin itse tehtävää... toivottavasti tämä ei haittaa :D”

”Videoklipin palauttamiseen lisäisin enemmän vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia siihen, miten videon voi palauttaa. Sekä mikä tärkeintä: ohjeet videon palauttamiseen. Yhdellä aiemmalla kurssilla oli selkokieliset ohjeet ja monta eri vaihtoehtoa, miten videon pystyi lataamaan/jakamaan. Jostain syystä jopa 1 minuutin video on liian suuri tiedosto tälle alustalle ja se on harmillista, että tehtävän palautuksesta tulee sen takia hankalaa, ettei pysty tekemään tehtävää vaaditusti ja sen kanssa joutuu kikkailemaan ylimääräistä.”

10.5 Itsearviointi

Opinnäytetyö oli mielenkiintoinen toteuttaa. Oletuksenani oli, että se on vaativa ja laaja kokonaisuus. Opinnäytetyön hyvin varhaisessa vaiheessa ymmärsin kuitenkin jo tarkalleen, mitä kaikkea pitää tehdä ja mitä jäisi osaltani tekemättä. Alkuperäisiin tavoitteisiini nähden opinnäytetyö edistyi loistavasti. Itsekriittisyys on paheeni ja se näkyy varmasti myös toteutuksessa.

Mielestäni opinnäytetyössä onnistuin kehittämistyössä erinomaisesti. Tuloksia lukiessa tunteeni onnistumisesta vahvistui ja koen tehneeni loistavaa työtä hyvästä ja tärkeästä aiheesta. Sain tehdä opinnäytetyön mieleisestäni aiheesta, joka hyödyttää minua myöhemmin jatko-opiskeluissani. Yhteisöpedagogikoulutuksen aikana ymmärsin, että haluan erikoistua vielä enemmän ja kouluttautua seksuaalikasvattajaksi. Opinnäytetyö vahvisti haluani jatkaa opiskelua ja tavoitella unelmiani.

Opinnäytetyössä olisin voinut mielestäni lisätä enemmän teoriaa, käydä kielioppia tarkemmin läpi, tehdä sisällysluettelosta houkuttelevampi ja analysoida kaikkia palautteita laajemmin. Kuitenkaan harmikseni aika ei riittänyt, eikä opinnäytetyössä ole tarpeellista Humanistisessa ammattikorkeakoulussa tehdä laajaa tutkimusta vielä tässä

vaiheessa. Materiaalia olisi ollut vielä paljon, mutta materiaalia opinnäytetyössä jouduin karsimaan analysoinnin puolesta.

Aikataulutuksesta mainitsin jo aikaisemmassa kappaleessa, mutta vaikka kuinka hyvin suunnittelin ajankäyttöni, eli työstin opinnäytetyötäni arkipäivisin ja pyrin pitämään illat ja viikonloput vapaina, niin silti opinnäytetyötä tehdessä minulle tuli lopulta kiire ja se tulee näkymään jonkin verran työssäni. Kiitän suuresti opiskelijoita, valmennusta, tilaajaa ja Humanistista korkeakoulua opintojeni tukemisesta.

LÄHTEET

Ali-Melkkilä Sirpa 2017. Osallistava pedagogiikka opiskelijoiden osana – käytännön työn riemua ja oppimisen reflektointia. Teoksessa Höylä Sari (toim.) Paikalla! – valmiina vaikuttamaan. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 41, 25-31.

Annala, Johanna & Kalli, Pekka & Korhonen, Vesa & Mäkinen Marita & Vehviläinen, Sanna & Svärd, Päivi (toim.) 2012. Osallistava korkeakoulutus. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print. Tampere.

Bildjuschkin Katriina 2015. Seksuaalikasvatuksen tueksi. THL. Helsinki.

Bildjuschkin, Katriina & Ruuhilahti Susanna 2010a. Selkee! Turun kaupunki, sosiaali- ja terveystoimen julkaisuja. Turku.

Bildjuschkin, Katriina & Ruuhilahti, Susanna 2010b. Puhutaan seksuaalisuudesta. Kirjapaja. Helsinki.

Bildjuschkin, Katriina & Ruuhilahti, Susanna 2012. HOT Huolehdi, Ohjaa, Tue; Turun kaupunki, sosiaali- ja terveystoimen julkaisuja. Turku.

Bildjuschkin Katriina & Ruuhilahti Susanna 2008. Seksiä vaatteet päällä. Tammi. Helsinki.

Brummer-Korvenkontio, Henriikki & Essak, Batulo & Heikkinen, Teppo & Hippi, Juha-Pekka & Keronen, Jukka & Kettunen, Eero & Laaksonen, Niina & Leppänen, Veera & Liitsola, Kirsi & Nikkanen, Hanna & Pekonen, Aino-Kaisa & Pietilä, Vilma & Salo, Sanna & Seppänen, Sari & Susineva, Anni & Sutinen, Jussi & Tigerstedt, Jenny & Tuunainen, Sami & Valkonen, Tapani & Västinsalo Pia 2016. Tietoa, tukea & tunnetta - Hiv-tukikeskus 30 vuotta. Hiv-säätiö /Hiv-tukikeskus. Aldus.

Hivpoint 2020a. Hivpoint. Viitattu 13.3.2020. <https://hivpoint.fi/hivpoint/>
Hivpoint 2020.

Hivpoint 2020b. Neuvonta. Viitattu 23.3.2020. <https://hivpoint.fi/neuvonta/>
Hivpoint 2020.

Hivpoint 2020c. Puhelinneuvonta. Viitattu 23.3.2020. <https://hivpoint.fi/neuvonta/puhelinneuvonta/> Hivpoint 2020.

Hivpoint 2020d. Nettineuvonta. Viitattu 23.3.2020. <https://hivpoint.fi/neuvonta/nettineuvonta/> Hivpoint 2020.

Hivpoint 2020e. Vastaanottokäynnit. Viitattu 23.3.2020. <https://hivpoint.fi/hiv-testaus/vastaanottokaynnit/> Hivpoint 2020.

Hivpoint 2020f. Minne testiin? Viitattu 25.3.2020. <https://hivpoint.fi/hiv-testaus/minne-hiv-testiin/> Hivpoint 2020.

Hivpoint 2020g. Walk-in testaus maahanmuuttajille. Viitattu 25.3.2020. <https://hivpoint.fi/hiv-testaus/walk-in-testaus-maahanmuuttajille/> Hivpoint 2020.

Hivpoint 2020h. Checkpoint miesten kesken. Viitattu 25.3.2020. <https://miestenkesken.fi/fi/checkpoint/> Miesten kesken 2020.

Hivpoint 2020i. Ammattilaisille. Viitattu 25.3.2020. <https://hivpoint.fi/ammattilaisille/> Hivpoint 2020.

Hivpoint 2020j. Seksuaalikasvatus. Viitattu 25.3.2020. <https://hivpoint.fi/ammattilaisille/seksuaalikasvatus/> Hivpoint 2020.

Hivpoint 2020k. Koulutus. Viitattu 25.3.2020. <https://hivpoint.fi/ammattilaisille/koulutus/> Hivpoint 2020.

Hivpoint Intra 2020.

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2012. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma opetussuunnitelma 2013-2018. Viitattu 2.4.2020. <https://wiki.humak.fi/display/OS/Humakin+opetussuunnitelmat?preview=/2984630/3211514/Ops-13-18-j%C3%A4nu-fin.pdf>

Klemetti Reija & Raussi-Lehto Eija 2014. Edistä, ehkäise, vaikuta – seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020. THL (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos). Tampere.

Mäkitalo, Eino & Wallinheimo, Kirsi 2012. Virtuaaliset ympäristöt -innostava oppiminen, tehokas koulutus. Helsinki: Talentum.

Oinonen Maria & Susineva Anni, Hivpoint 2019. Seksuaalikasvattajan käsikirja. Trinet. Helsinki.

Rinkinen, Tuija 2012. Nuorten kysymyksiä seksuaaliterveydestä Väestöliiton Internetspalvelussa. Väestöliitto ry, Väestöntutkimuslaitos. Helsinki.

Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. Helsinki.

Sosiaalinen media hyötykäyttöön 2016. Koululaisille opetetaan internetin kiemuroita. Viitattu 9.4.2020. <http://www.sosiaalinenmediaopetuksessa.com/miten-suomalaisissa-kouluissa-opetetaan-sosiaalisen-median-kayttoa/>

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL, 2020. Seksitaudit ja niiden ehkäisy. Viitattu 21.4.2020. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/seksitaudit-ja-niiden-ehkaisy>

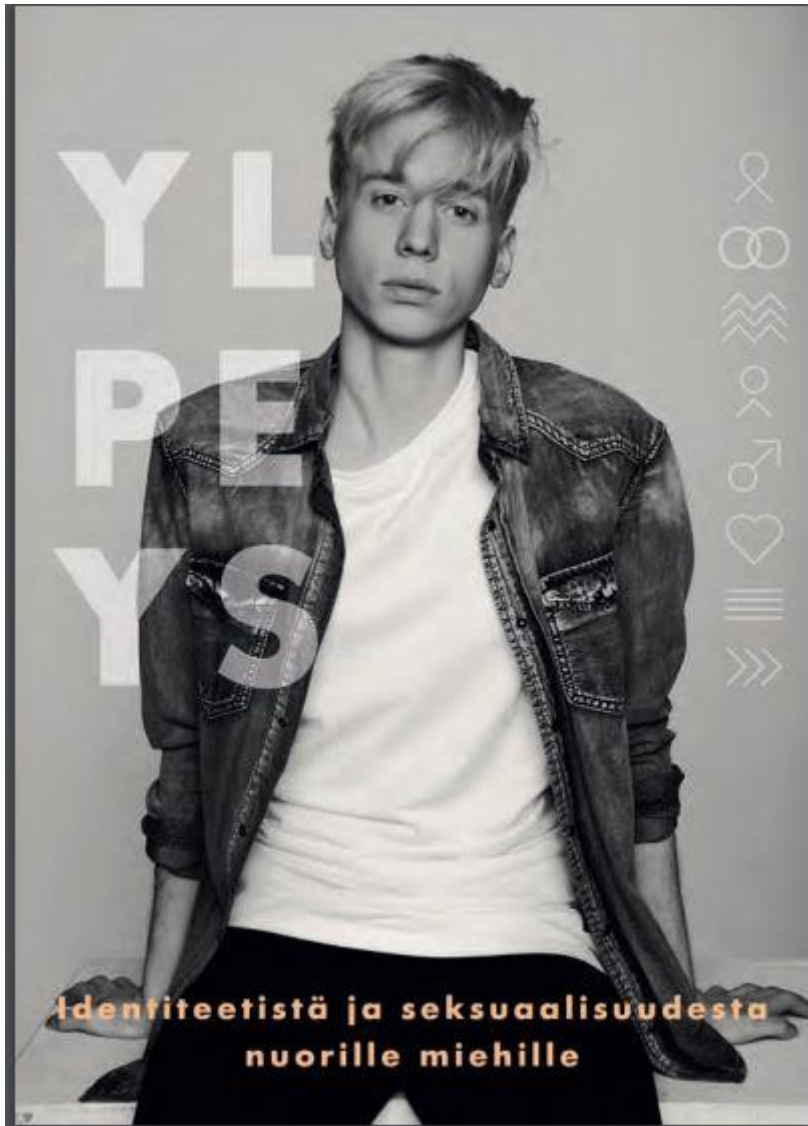
UNESCO 2018. International technical guidance on sexuality education. An evidence-informed approach. Ranska: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO).

Väestöliitto 2020. Seksuaalioikeudet. Viitattu 21.4.2020. <https://www.vaestoliitto.fi/kansainvalisyys/tietoa-seksuaalioikeuksista/seksuaalioikeudet-ja-kasvatus/>

LIITTEET

Liite 1

Hivpointin Ylpeys -esite

SISÄLLYSLUETTELO

1. Ylpeys	3
2. Identiteetti ja kuka sen määrittelee	4
3. Kertominen	8
4. Suhteet ja seksi	13
5. Tietoa ja tukea	22

Kannen ja takakannen kuvat: Mikko Rasila
Kannen malli: Janne Naakka (naag.fi)

Sisäsivujen kuvat: Jani Luoma
Sisäsivujen mallit: Anni, Daniel, Ilmari, Miika ja Valentin
Graafinen suunnittelu: Janne Siironen

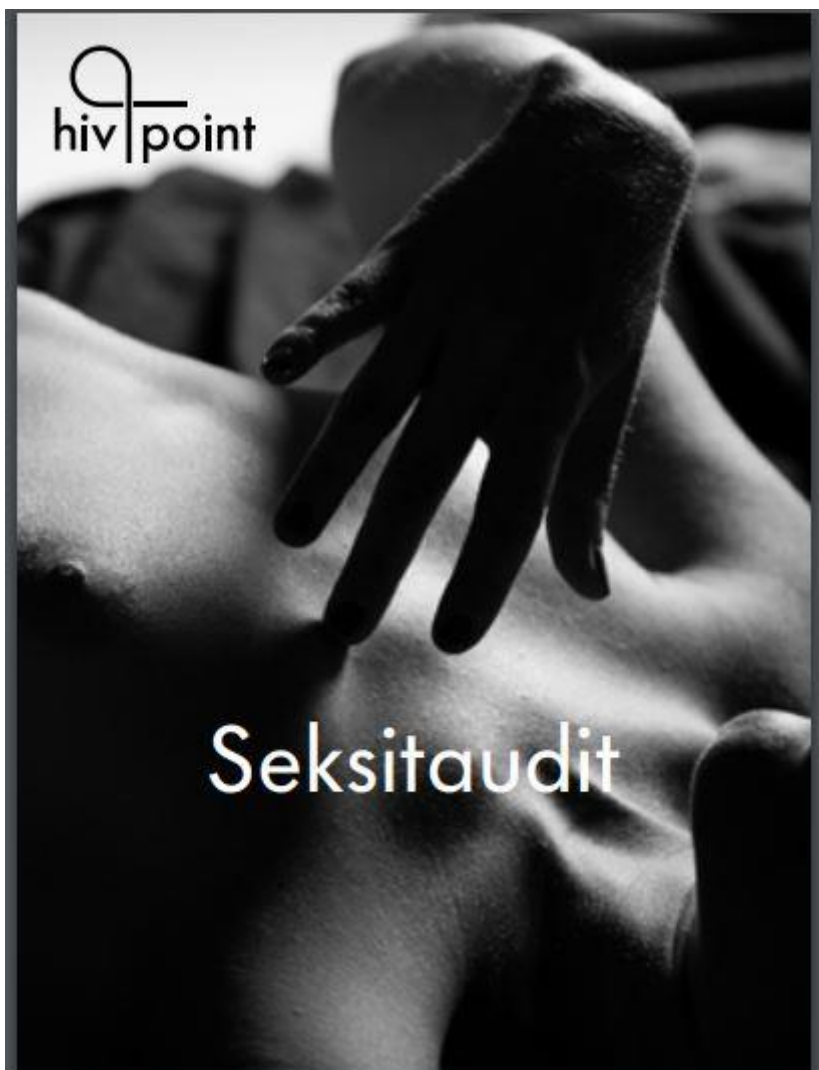
Painettu 2017, 2.painos

2

Kokonainen versio luettavissa osoiteesta: https://hivpoint.fi/wp-content/uploads/2016/12/YLPEYS2018_netti.pdf

Liite 2

Hivpointin Seksitaudit – esite

Seksi

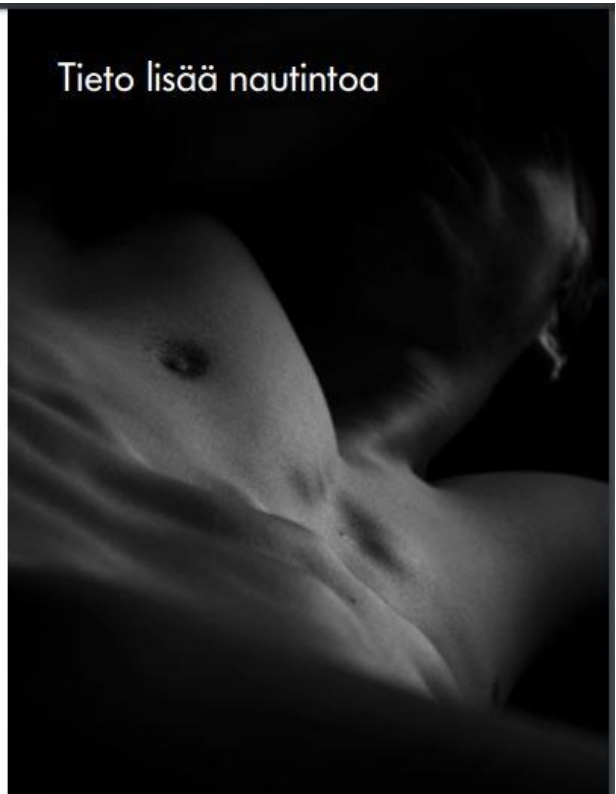
Seksi on ihmisille luonnollista. Jokaisella on oikeus seksuaalisen suuntautumisensa mukaiseen tyydyttävään seksuaalisuuteen ja seksielämään.

Hyvällä seksillä tarkoitetaan seksiä, jossa voi ilmaista seksuaalisia tunteitaan ja kokea seksuaalista nautintoa. Hyvä seksi tuntuu hyvältä ennen seksiä, seksin aikana ja seksin jälkeen.

Jokaisella on oikeus päättää omista ihmissuhteistaan ja seksisuhteistaan. Jokaisella on myös velvollisuus vastuulliseen ja kumppania kunnioittavaan käyttäytymiseen.

Tieto lisää nautintoa

Seksitautien tarttuminen

Seksitaudeilta voi suojautua käyttämällä yhdynnässä kondomia ja liukuvoidetta sekä suuseksissä joko kondomia tai suuseksisuoja. Seksitaudit eivät voi tarttua suudellessa tai esimerkiksi käsin kumppania hyväiltäessä.

Yhdynnässä on suurin mahdollisuus seksitautien tarttumiseen, ja siksi siinä suojautuminen on erityisen tärkeää. Suuseksissä hivin suhteen riski on ainoastaan sillä osapuolella, joka hyväilee suullaan toisen sukuelimiä. Muut seksitaudit voivat tarttua suuseksissä molemmille osapuolille, ja ne tarttuvat huomattavasti hivia helpommin.

On tärkeää tietää oma tilanteensa, jotta saa tarvittaessa oikean hoidon, eikä tietämättään tartuta seksi-

tautia toiseen ihmiseen. Seksitautiin saa usein henkilöltä, joka ei itse tiedä tartunnastaan.

Klamydia on selvästi yleisin seksitauti Suomessa. Joka vuosi tartuntoja todetaan n. 13 000. Ainoastaan herpes ja kondylooma todetaan ja hoidetaan oireiden perusteella. Niitä ei tarvitse miettiä ellei oireita ole.

Suurin osa seksitaudeista on täysin oireettomia, joten ainoastaan seksitautitesteissä käymällä voi selvittää, onko itsellä jokin seksitauti vai ei.

Seksitautitesteihin kannattaa mennä aina, jos on ollut suojaamatonta seksiä uuden tai satunnaisen kumppanin kanssa.

Bakteerin aiheuttamia seksitauteja:				Virusten aiheuttamia seksitauteja:			
Mikä tauti?	Klamydia	Tippuri	Kuppa	Mikä tauti?	Hiv	Kondylooma	Herpes
Milloin testiin?	1-2 viikkoa suojaamattomasta seksikontaktista	1-3 viikkoa suojaamattomasta seksikontaktista	3-8 viikkoa suojaamattomasta seksikontaktista	Milloin testiin?	1-3 kk suojaamattomasta seksikontaktista	Oireiden perusteella	Oireiden perusteella
Miten todetaan?	Virtsanäyte tai viljelynäyte virtsaputken suulta, emättimestä, nielusta tai peräaukosta	Virtsanäyte tai viljelynäyte virtsaputken suulta, emättimestä, nielusta tai peräaukosta	Verikoe	Miten todetaan?	Verikoe	Sukupuolissa havaittavien syyllämäisten ihomuutosten perusteella*	Sukupuolissa havaittavien herpesrakkuloiden perusteella*
Miten hoidetaan?	Bakteerin aiheuttamat seksitaudit hoidetaan antibiootilla. Kontrollinäyte on otettava n. 1 kk hoidon jälkeen. Myös seksikumppanin on tärkeää käydä testeissä. Seksitaudit ovat usein oireettomia ja voivat hoitamattomana aiheuttaa vakavia seurauksia, kuten lapsettomuutta.			Miten hoidetaan?	Virusten aiheuttamiin seksitauteihin ei ole parantavaa hoitoa, mutta oireita voidaan lievittää. Hiv-infektion eteneminen voidaan pysäyttää lääkityksen avulla. Hiv ei tartu suojaamattomassa seksissä, kun hiv-tartunnan saanut on toimivalla lääkityksellä.		

*Herpes ja kondylooma voivat tarttua myös suun ja peräaukon alueelle.

Minne testiin?

Seksitautitesteihin voi hakeutua maksutta omaan terveyskeskukseen, sukupuolitautilin poliklinikalle tai opiskelijaterveydenhuoltoon. Maksullisia tutkimuksia saa yksityisiltä lääkäriasemilta.

Ilmaisia ja nimettömiä hiv-testejä ottavat Hiv-point (Helsinki, Tampere, Oulu) ja Suomen Punaisen Ristin Pluspisteet (Turku, Seinäjoki, Jyväskylä, Kuopio ja Joensuu)

Kerro tartunta-ajankohdasta sekä seksitavasta (emätinyhdyntä, anaalinyhdyntä, suuseksi), jotta saat oikeanlaiset testit. Seksitautien hoito on ilmaista lukuun ottamatta kondylooman ja herpesin hoitoa.

Kondomi ja liukuvoide

Kondomeja on kooltaan ja muodoltaan erilaisia. Sopiva kondomi tuntuu mukavalta päällä ja suoja seksitau- deilta ja ei-toivotulta raskaudesta. Kondominkäytön harjoittelu on tärkeää jo ennen seksiä toisen kanssa.

Liukuvoide lisää nautintoa seksissä ja auttaa pitämään kondomin ja limakalvon ehjinä. Liukuvoiteen käyttö on erityisen tärkeää anaalinyhdyntä. Liukuvoide sopii myös liukasteeksi emätinyhdyntä, kostukkeeksi seksivälineiden kanssa sekä kiihotuksen lisääjänä itsetyydytyksessä ja kumppanin tyydyttä- misessä käsin.

Verkkoversio löytyy kohteesta: https://hivpoint.fi/wp-content/uploads/2016/12/seksitaudit_webversio.pdf

Liite 3

Tehtävänannot verkkokurssilla Nuorten seksitautien ennaltaehkäisy

Eka kortsu – osion tehtävä:

Kuvaa itsestäsi lyhyt 3-5minuutin video pätkä, jossa käsittelet seuraavia kysymyksiä:

Mitä ajatuksia "Ehkäisy lisää nautintoa!"-video sinussa herätti?

Miten sinulle on puhuttu ehkäisystä?

Miten oma kokemus mielestäsi vaikuttaa nuorten parissa tehtävään seksuaalikasvatukseen?

Videon on tarkoitus olla opiskelijan itsensä ajatusten virran herättelyä varten. Videot eivät näy muille, jotta opiskelija kokee olevansa turvassa kuvatessaan ja ladatessaan sen tälle pohjalle. Tältä pohjalta videoita ei käytetä mihinkään tarkoitukseen ilman opiskelijan suostumusta. Kurssin aikana videota ei käytetä muuten.

Videon lataus ohje: liitä linkki videoosi haluamastasi pohjasta (Youtube, Onedrive...) word-tiedostoon ja palauta tiedosto tälle pohjalle. Huomioithan, että linkin kautta on varma pääsy katsomaan palautuksesi!

Lisää se tehtävä alueelle perjantai 27.3.2020 klo 23:59 mennessä.

Tehtävä-alueelle ladatut videot eivät tule julkisiksi, eivätkä tarvitse olla laadukkaita, mutta saat vapaasti toteuttaa oman näköisesi videon.

Toka kortsu – osion tehtävä:

Monivalintatesti ja tokan kortsuosion palaute

Tee lyhyt helppo monivalintatesti aikaisemmin luetuista materiaaleista ja anna palautetta osiosta.

Sinulla on 10 suorituskertaa ja aikarajaa ei ole.

Kolmas kortsu – osion tehtävä:

Tutki muutamia alla mainittuja menetelmiä ja keskustele niistä alla olevassa chattaillaan yhdessä- moduulissa. Keskustelut ovat koko ajan avoimia ja toivomme hyvän käytöksen osaamista keskusteluissa. Vihapuhetta ei suvaita!

Keskustelkaa menetelmistä yhdessä - VASTAA VÄHINTÄÄN KOLMEEN KYSYMYKSEEN YHDELLÄ VIESTILLÄ.

Mikä menetelmä oli mielenkiintoisin?

Miten menetelmiä voisi käyttää?

Menetelmien hyviä ja huonoja puolia?

Kenelle menetelmät soveltuvat ja kenelle eivät?

Missä ympäristössä menetelmiä voisi käyttää?

Minkälainen ryhmä menetelmien kanssa pitää olla? Vaiko mahdollisesti yksilö?

Kuka voi käyttää menetelmiä?

Heräsikö uusia menetelmä ideoita?

Liite 4

Kuvaa klippi itsestäsi -tehtävän tehtävänanto

Kuvaa itsestäsi lyhyt 3-5minuutin video pätkä, jossa käsittelet seuraavia kysymyksiä:

- Mitä ajatuksia "Ehkäisy lisää nautintoa!"-video sinussa herätti?
- Miten sinulle on puhuttu ehkäisystä?
- Miten oma kokemus mielestäsi vaikuttaa nuorten parissa tehtävään seksuaalikasvatukseen?

Videon on tarkoitus olla opiskelijan itsensä ajatusten virran herättelyä varten. Videot eivät näy muille, jotta opiskelija kokee olevansa turvassa kuvatessaan ja ladatessaan sen tälle pohjalle. Tältä pohjalta videoita ei käytetä mihinkään tarkoitukseen ilman opiskelijan suostumusta. Kurssin aikana videota ei käytetä muuten.

Videon lataus ohje: liitä linkki videoosi haluamastasi pohjasta (Youtube, Onedrive...) word-tiedostoon ja palauta tiedosto tälle pohjalle. Huomioithan, että linkin kautta on varma pääsy katsomaan palautuksesi!

Lisää se tehtävä alueelle perjantai 27.3.2020 klo 23:59 mennessä.

Tehtävä-alueelle ladatut videot eivät tule julkisiksi, eivätkä tarvitse olla laadukkaita, mutta saat vapaasti toteuttaa oman näköisesi videon.

Liite 5

Monivalintatestin väittämät

1.

a. Suuseksi on yleisin seksimuoto.

b. Suuseksisuoja on miellyttävä, useimmiten luonnonkumista (lateksi) valmistettu isohko liina, joka asetetaan seksitavasta riippuen joko emättimen tai peräaukon päälle.

c. Suuseksisuojan voi tehdä kondomista.

2.

- a. Hivin lailla muutkin seksitaudit voivat tarttua suojaamattomassa emätin- ja anaalilyhdyännässä sekä suuseksissä
- b. Muut seksitaudit voivat tarttua suuseksissä molemmille osapuolille, ja ne tarttuvat huomattavasti hiviä helpommin.
- c. On tärkeää tietää oma tilanteensa, jotta saa tarvittaessa oikean hoidon, eikä tietämättään tartuta seksitautia toiseen ihmiseen.

3.

- a. Klamydia tarttuu suojaamattomassa emätin- ja anaalilyhdyännässä sekä suuseksissä tai peräaukkoa nuolemalla.
- b. Suurin osa klamydiatartunnoista oireettomia.
- c. Jos on ollut suojaamatonta suu- tai anaaliseksiä, on näyte otettava nielusta tai peräaukosta.
- d. Klamydia hoidetaan suun kautta otettavilla antibiooteilla.

4.

- a. Tarttuu suojaamattomassa emätin- ja anaalilyhdyännässä sekä suuseksissä.
- b. Näppyläiset ja kukkakaalimaiset kondyloomat eivät häviä itsekseen, eikä niihin ole tehokkaita itsehoitokeinoja.
- c. Kondylooman oireita voidaan hoidolla helpottaa, mutta se uusii helposti.

5.

- a. Aiheuttaa yleensä hyvin voimakkaat ensioireet, joiden perusteella hoitoon hakeudutaan.
- b. Huuliherpes voi myös tarttua sukuelimiin ja päinvastoin.
- c. Herpekseen ei ole parantavaa hoitoa, mutta oireita voidaan tehokkaasti lievittää.

6.

- a. Kondomi oikein käytettynä antaa tehokkaan suojan seksitauteja vastaan.
- b. Kondomit on yleensä valmistettu lateksista.
- c. Liukuvoide pitää kondomin ehjänä, limakalvot kunnossa ja lisää nautintoa seksissä.

d. Kondomia käytetään emätin- ja anaaliyhdyntäessä.

7.

a. Liukuvoide tekee seksistä liukuvampaa ja siten nautinnollisempaa, oli sitten kyse sormin tai seksivälineillä hyväilemisestä, tai emätin- tai anaaliyhdyntästä.

b. Jotkut käyttävät sylkeä liukasteena yhdynnässä, mutta sylki kuivuu nopeasti, eikä sitä voi muutenkaan suositella liukasteena.

c. Vesipohjaiset liukuvoiteet sopivat käytettäväksi monenlaisiin seksitapoihin kondomin kanssa tai ilman.

d. Silikonipohjaiset liukuvoiteet sopivat hyvin käyttöön kondomin kanssa tai ilman.

e. Yhdistelmäliukuvoiteessa käytetään sekä vettä että silikonia.

8.

a. Peräaukon nuolemisessa (rimming).

b. Seksitaudit voivat tarttua myös seksilelujen ja -välineiden kautta seksitilanteessa, jossa ne ovat yhteisessä käytössä.

c. Tippurin tarttuu myös kielisuudelmien välityksellä nielusta nieluun.

9.

a. Käyttämällä sisäistä kondomia (femidom) emättimessä tai anaalissa, emätin- ja anaaliyhdyntäessä.

b. Hivin ennaltaehkäisyyn on olemassa prep-lääkitys, joka otetaan ennen hi-virukselle altistumista

c. Seksivälineiden päällä suositellaan kondomin käyttöä.

10.

a. Kannusta nuoria tutustumaan ennakkoluulottomasti erilaisiin kondomeihin, suuseksisuojiin ja liukuvoiteisiin myös jatkossa.

b. Pohtikaa yhdessä, mitkä tekijät vaikuttavat nautintoon seksissä?

c. Vertailkaa liukuvoiteiden erilaisia koostumuksia.

d. Rohkaise nuoria puhumaan ehkäisystä avoimesti myös oman kumppanin kanssa.

Liite 6

Chattaillaan menetelmistä

Tehtävänanto:

Keskustelkaa menetelmistä yhdessä - VASTAA VÄHINTÄÄN KOLMEEN KYSYMYKSEEN YHDELLÄ VIESTILLÄ.

- Mikä menetelmä oli mielenkiintoisin?
- Miten menetelmiä voisi käyttää?
- Menetelmien hyviä ja huonoja puolia?
- Kenelle menetelmät soveltuu ja kenelle eivät?
- Missä ympäristössä menetelmiä voisi käyttää?
- Minkälainen ryhmä menetelmien kanssa pitää olla? Vaiko mahdollisesti yksilö?
- Kuka voi käyttää menetelmiä?
- Heräsikö uusia menetelmä ideoita?